

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Stavební řízení pro povolení stavby energetických zařízení
Obnovitelné zdroje energie se zaměřením na malé vodní elektrárny

Předkládá: Tereza Černotová

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Tereza ČERNOTOVÁ
Osobní číslo: R08M0046P
Studijní program: M6805 Právo a právní věda
Studijní obor: Právo
Název tématu: Stavební řízení pro povolení stavby energetických zařízení.
"Obnovitelné zdroje energie se zaměřením na malé vodní elektrárny"
Zadávací katedra: Katedra veřejné správy

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Úvod
2. Vymezení základních pojmů
3. Právní úprava stavebního řízení
4. Stavební povolení a jeho právní náležitosti
5. Energetická zařízení
6. Malé vodní elektrárny
7. Závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy: cca 60 stran

Forma zpracování diplomové práce: tištěná

Seznam odborné literatury:

viz zvláštní seznam

Vedoucí diplomové práce:

JUDr. Tomáš Louda, CSc.

Katedra veřejné správy

Datum zadání diplomové práce: 31. března 2013

Termín odevzdání diplomové práce: 31. března 2014

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

JUDr. Tomáš Louda, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 4. září 2013

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem pro vědeckou práci obvyklým.

Plzeň 2014

Tereza Černotová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Tomáši Loudovi, CSc. za pomoc při výběru vhodného tématu diplomové práce a za rady, které mi poskytl.

Obsah

1	Úvod	8
2	Vymezení základních pojmů	10
2.1	Správní řád	10
2.2	Stavební zákon	11
2.3	Stavební úřad.....	12
2.3.1	Obecný stavební úřad.....	12
2.3.2	Speciální stavební úřady	13
2.3.3	Vojenské a jiné stavební úřady	14
3	Právní úprava stavebního řízení	16
3.1	Stavební řízení v rámci správního práva.....	16
3.2	Základní zásady správního řízení.....	17
3.2.1	Zásada rychlosti a hospodárnosti.....	17
3.2.2	Zásada materiální pravdy a volného hodnocení důkazů.....	18
3.2.3	Zásada legitimního očekávání	19
3.2.4	Zásada písemnosti a dvouinstančnosti.....	19
3.3	Typy řízení	20
3.3.1	Územní řízení.....	20
3.3.2	Stavební řízení	23
4	Stavební povolení a jeho právní náležitosti.....	33
4.1	Stavební povolení.....	33
4.2	Územní rozhodnutí.....	34
4.3	Veřejnoprávní smlouva	38
5	Energetická zařízení	41
5.1	Solární energie	42
5.2	Energie větru	44
5.3	Energie vody	44
5.4	Geotermální energie	45
5.5	Biomasa.....	45
5.6	Bioplyn.....	46
6	Malé vodní elektrárny	48
6.1	Historický vývoj stavby malých vodních elektráren.....	48

6.2	Historický vývoj práva na užívání vodní energie	49
6.3	Rozdělení vodních elektráren.....	51
6.4	Konstrukční řešení malých vodních elektráren.....	52
6.5	Stavební povolení k vodním dílům	53
7	Závěr.....	57
	Cizojazyčné resumé	59
	Použitá literatura:	60
	Knižní publikace	60
	Judikatura	61
	Právní předpisy	61
	Internetové zdroje	62
	Příloha č.1 – žádost o stavební povolení.....	63
	Příloha č.2 – žádost o stavební povolení k vodním dílům	70

1 Úvod

Uvedené téma diplomové práce jsem si vybrala především proto, že se více zajímám o obnovitelné zdroje energie. Svůj zájem o tuto problematiku jsem promítla i do svého dalšího studia, kdy studuji na Elektrotechnické fakultě Západočeské univerzity obor Technická ekologie. Po konzultaci s vedoucím práce mi bylo doporučeno v otázce obnovitelných zdrojů vybrat jeden druh, a to vodní energii, protože v posledních desetiletích prošla významnými změnami.

Diplomová práce je strukturována do 4 na sebe navazujících částí. Ještě před uvedením první části dodám, že po úvodu vysvětlím určité pojmy, které jsou pro pochopení mé diplomové práce velmi důležité, protože jsou to pojmy obecné, nebude se jejich vysvětlováním zabývat v kapitolách určených jiným problémům. Jedná se o pojmy správní řád, stavební zákon a stavební úřad.

V první zásadní části diplomové práce budu popisovat obecně stavební řízení. Zaměřím se na propojení se správním právem, kdy obory stavební a správní právo mají spolu mnoho společného. Vysvětlím některé zásady, které by měl každý účastník správního nebo stavebního řízení dodržovat. Tyto zásady jsou určeny především pro správní orgány, ale například zásada rychlosti a hospodárnosti je důležitá pro všechny strany řízení, protože ani pro jednu stranu nemá smysl dělat různé průtahy v řízení.

Dále se v této části zaměřím na typy řízení, které rozdělím do dvou skupin na územní řízení a na stavební řízení. Protože se diplomová práce má zabývat především stavebním řízením, územní řízení nebude řešeno tolik jako stavební řízení. V části se stavebním řízením budou popsány 4 druhy stavebního řízení, a to pro stavby nevyžadující stavební povolení ani ohlášení, stavby vyžadující ohlášení, samotné stavební řízení, kde více rozvedu tuto problematiku, a tzv. zkrácené řízení, neboli oznámení stavebního záměru certifikátem autorizovaného inspektora.

V druhé části diplomové práce budu navazovat na předchozí kapitolu, protože budu psát o výsledku stavebního řízení, tedy o stavebním povolení. Budu zde řešit právní náležitosti stavebního povolení, za jakých podmínek ho lze vydat nebo jaké má právní účinky. Vzhledem k tomu, že v předchozí kapitole budu popisovat i územní řízení, budu i zde řešit jeho výsledek, tedy územní rozhodnutí. Stavební

řízení má ještě jeden zvláštní institut a tím je veřejnoprávní smlouva, kterou budu v této kapitole také samostatně popisovat.

Protože diplomová práce má ve svém názvu zakomponován i pojem obnovitelné zdroje energie, budu jim věnovat také prostor hned v následující části. Chtěla bych zde vysvětlit, které zdroje energie jsou považovány za obnovitelné a objasnit ty, které jsou v České republice využívány. V této kapitole je vhodné alespoň okrajově vysvětlit principy těchto energií, ale vzhledem k tomu, že se jedná o diplomovou práci z oblasti práva, nebudu popisovat tyto principy podrobně. Spíše se zaměřím na to, zda jednotlivé druhy jsou v oblasti vzniku elektrické energie využívány nebo jsou opomíjeny.

V poslední části diplomové práce se budu věnovat malým vodním elektrárnám. Zde se neobejdu bez některých technických parametrů, například u výkonů vodních elektráren, které budu srovnávat. Oblast malých vodních elektráren má poměrně velkou historii v právu na užívání vodní energie nebo v otázce jejich stavby. Budu popisovat i konstrukční řešení malých vodních elektráren. Je to celkem dost technická část, ale je třeba se o tom zmínit, protože druhy malých vodních elektráren jsou různé. A v neposlední řadě se budu věnovat samotnému stavebnímu povolení ke stavbě malých vodních elektráren.

V diplomové práci jsem si stanovila za úkol popsat proces stavebního řízení, které bude ukončeno stavebním povolením. Problematiku získávání stavebního povolení bych měla zhodnotit na stavebním řízení k povolení stavby malých vodních elektráren.

2 Vymezení základních pojmů

Pro lepší pochopení diplomové práce jsou vysvětleny 3 základní pojmy, které se v práci budou nejčastěji objevovat. Jedná se o správní řád, který je úzce spojen s dalším pojmem, kterým je stavební zákon, a stavební úřady. Protože těmto třem pojmům není vyhrazena žádná kapitola v diplomové práci a jejich znalost pro pochopení této diplomové práce je nezbytná, budou vysvětleny nyní.

Pro stavební právo je úprava správního řádu dost podstatná, a proto je správní řád důležitým pojmem v této práci, protože co není ustanoveno v právním předpise pro stavební právo, nalezneme ve správním řádu.

Stavební úřady mají výraznou odlišnost od základních ustanovení správního řádu, proto je důležité jim věnovat také velkou pozornost. Podrobněji o stavebních úřadech v následujících podkapitolách.

2.1 Správní řád

Správní řád (zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, dále jen „správní řád“) je základním pramenem správního řízení a člení se do osmi částí. Hned v první části správní řád stanoví subsidiaritu § 1 odst. 2, kde říká, že se použije správní řád, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. V případě stavebního řízení a dalších úkonů se jedná o stavební zákon. Ve stavebním zákoně (zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, dále jen „stavební zákon“) je rovněž zakotveno, že pokud stavební zákon nestanoví něco jiného, postupuje se podle správního řádu. Tyto 2 právní předpisy jsou tedy spolu úzce propojeny a je třeba při stavebním řízení a dalších úkonech souvisejících se stavbou se řídit nejen stavebním zákonem, ale také správním řádem. V první části správního řádu můžeme najít mimo subsidiarity i základní zásady.

V druhé části správního řádu jsou obecná ustanovení o správním řízení a řeší se zde například lhůty a počítání času, účastníci řízení, průběh řízení v prvním stupni nebo odvolací prostředky. Tato část je velmi důležitá pro stavební zákon, protože jsou zde dány obecné náležitosti správního (stavebního) řízení.

Část třetí se zabývá zvláštními ustanoveními o správním řízení. Ve čtvrté části správní řád řeší vyjádření, osvědčení a sdělení a v páté části veřejnoprávní smlouvy, které jsou pro stavební zákon také důležité.

V šesté části správní řád definuje opatření obecné povahy a v posledních dvou částech jsou již dány společné, přechodné a závěrečné ustanovení a účinnost správního řádu.

Obecnou úpravou správního řízení je správním řádem určovaný postup, činnost a rozhodování v podstatě na všech úsecích státní správy, uplatní se i pro orgány samosprávy. Správní řád se tak z hlediska věcného stává procesněprávním základem prakticky pro všechny formy výkonu veřejné správy, s výjimkou aktů normativních.¹

Právní úpravu správního řízení obsaženou ve správním řádu je tedy nutno vnímat jako systémovou součást širěji pojaté úpravy a vykládat ji v souvislostech s organizačně právní úpravou postavení příslušných orgánů veřejné správy. To nejvýrazněji platí pro úroveň obcí a krajů, kde se správní řízení převážně odehrává.²

2.2 Stavební zákon

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu je rozdělen do 7 částí. V 1. části jsou úvodní ustanovení, kde nalezneme vysvětlení základních pojmů vyskytujících se ve stavebním zákoně a předmět úpravy zákona, který upravuje zejména cíle a úkoly územního plánování, soustavu orgánů územního plánování nebo například povolování staveb aj.

V části II. stavebního zákona najdeme ustanovení týkající se výkonu veřejné správy, především působnost ve věcech územního plánování a stavebního řádu. Jsou zde vyjmenovány orgány obce a kraje, které vykonávají tuto působnost, a jakou činností jsou pověřeny. Ministerstvo je ústředním správním úřadem ve věcech územního plánování a stavebního řádu³.

V následující 3. části se zákon věnuje územnímu plánování, jeho cílům a úkolům, společným postupům a nástrojům. Nástroje územního plánování jsou

¹ Vopálka, V. Nový správní řád-rozsah působností a vztahy k jiným právním předpisům. Právní rozhledy, 2004, č. 21, s. 786

² Skulová, Soňa a kol. Správní právo procesní, Plzeň: Aleš Čeněk. 2008, s. 31

³ § 11 odst. 1, §12 odst. 1 stavebního zákona

vyjmenovány v hlavě III této části. Jedná se o země plánovací podklady, politiku územního rozvoje, územně plánovací dokumentaci, územní rozhodnutí, územní řízení, územní opatření o stavební uzávěře a o asanaci území a úpravu vztahů v území.

Čtvrté části, která popisuje stavební řád, bude věnována dostatečná pozornost v následujících kapitolách, takže tato část bude prozatím vynechána. V páté části jsou společná ustanovení, kde zákon řeší například vybrané činnosti ve výstavbě a součinnost vlastníků technické infrastruktury nebo správní delikty. V 6. části jsou přechodná a závěrečná ustanovení a poslední část pouze upravuje účinnost tohoto zákona. V předposlední části je důležité ustanovení § 192 odst. 1, které upravuje vztah ke správnímu řádu.

2.3 Stavební úřad

Stavební úřad je funkční označení působnosti vykonavatele státní správy v určitých oblastech, jako je například územní rozhodování nebo vyvlastnění. Stavební zákon rozděluje stavební úřady do tří kategorií. Jedná se o stavební úřady obecné, stavební úřady speciální a vojenské a jiné stavební úřady.

Vyhradit pravomoc stavebního úřadu prvního stupně u určitých staveb technicky zvlášť obtížných nebo neobvyklých si může nadřízený stavební úřad⁴. Krajský úřad je nadřízeným stavebním úřadem pro stavební úřady obecné vyčleněné v § 13 odst. 1 c) e) stavebního zákona, které jsou citovány níže. Jestliže si nadřízený úřad vyhrazuje pravomoc, činí to tak svým opatřením ve formě jiného úkonu správního orgánu.

2.3.1 Obecný stavební úřad

V § 13 stavebního zákona je taxativně vymezeno jaké úřady jsou brány jako obecné. Jedná se o

- a) ministerstvo, které je ústředním správním úřadem ve věcech stavebního řádu,

⁴ § 17 odst. 1 stavebního zákona

- b) krajský úřad,
- c) obecní úřad obce s rozšířenou působností,
- d) pověřený obecní úřad,
- e) městský a obecní úřad, který tuto působnost vykonával ke dni 31. prosince 2012.⁵

Z tohoto výčtu je patrné, že obecnými stavebními úřady jsou orgány územních samosprávných celků obcí a krajů, tedy až na ministerstvo.

Stavební úřady vykonávají působnost na základě stavebního zákona, ale v určitých věcech je jim svěřena působnost v rámci jiných zákonů, jedná se např. o zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích. Naopak jsou také zákony, které některé pravomoci stavebních úřadů přenáší na jiné správní orgány, jako příklad můžeme uvést § 17 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči.

V České republice je dnes 701 obecných stavebních úřadů. V § 13 odstavci 3 a 4 zákon umožňuje, aby kraje mohly počet obecných stavebních úřadů zvýšit nebo omezit prostřednictvím nařízení. Zasahují-li stavby do více správních obvodů, je to v odstavci 6 řešeno tak, že se provede řízení. A rozhodnutí, který stavební úřad je příslušný, vydá nejbližše společně nadřízený stavební úřad.

2.3.2 Speciální stavební úřady

Působnost stavebního úřadu, s výjimkou pravomoci ve věcech územního rozhodování, vykonávají u

- a) staveb leteckých,
- b) staveb drah a na dráze, včetně zařízení na dráze,
- c) staveb dálnic, silnic, místních komunikací a veřejně přístupných účelových komunikací,
- d) vodních děl

⁵ § 13 odst. 1 stavebního zákona

orgány vykonávající státní správu na uvedených úsecích podle zvláštních právních předpisů⁶.

U staveb leteckých tuto působnost vykonává Úřad pro civilní letectví, u staveb drah a na dráze včetně zařízení na dráze drážní správní úřady, u staveb dálnic, silnic, místních komunikací a veřejně přístupných účelových komunikací silniční správní úřady, které jsou v zákoně o pozemních komunikacích⁷ označené jako speciální stavební úřady, a u vodních děl je působnost svěřena vodoprávním úřadům, které jsou dány zákonem o vodách⁸.

V zákoně o civilním letectví, o pozemních komunikacích, o drahách nebo ve vodním zákoně je vymezeno, které stavby se považují za stavby rozdělené výše. Je samozřejmé, že speciální stavební úřady postupují podle stavebního zákona, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. Není-li však uveden postup úkonů ve stavebním zákoně a ani ve zvláštním právním předpise, postupuje se podle správního řádu. Speciální stavební úřady vydají povolení pro stavby pouze se souhlasem obecního stavebního úřadu. V pochybnostech, zda jde o stavbu, které je příslušný speciální nebo obecní stavební úřad, platí vyjádření příslušného speciálního úřadu⁹.

2.3.3 Vojenské a jiné stavební úřady

Stavební úřady, které vykonávají působnost na území vojenských újezdů, jsou újezdní úřady. To říká § 16 odst. 1 stavebního zákona a v dalších odstavcích již mluví o jiných stavebních úřadech, kterými jsou ministerstvo obrany, ministerstvo vnitra, ministerstvo spravedlnosti a průmyslu a obchodu. Každé z ministerstev má svou oblast působnosti, která je dána rovněž § 16, ale odstavcem 2. Tyto úřady mají podobnou pravomoc jako speciální, ale stavby se liší především celostátním významem a nároky na bezpečnost v dané lokalitě.

V odstavci 3 je vymezena působnost stavebních úřadů v dobývacích prostorech, které jsou velmi specifické, a nebylo by vhodné, aby stavby posuzoval obecný nebo

⁶ § 15 odst. 1 stavebního zákona

⁷ Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu)

⁸ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)

⁹ § 15 odst. 3 stavebního zákona

speciální stavební úřad, a proto je určen jako stavební úřad v této problematice obvodní báňský úřad. Jsou zde i vymezeny stavby, které bude obvodní báňský úřad povolovat.

3 Právní úprava stavebního řízení

3.1 Stavební řízení v rámci správního práva

Jak již bylo zmíněno výše, je subsidiarita správního řádu zakotvena v § 1 odst. 2 správního řádu a vzájemně v § 192 SZ je dáno, že se použije správního řádu, pokud nestanoví stavební zákon jinak. Je to základním principem provázanosti správního řádu a stavebního zákona. Subsidiarita znamená, že jeden právní předpis má vůči druhému právnímu předpisu podpůrnou povahu, tedy, že subsidiární předpis lze použít pouze pokud určitou otázku předpis speciální neupravuje. Je zbytečné, aby ve dvou provázaných právních předpisech byly některé věci řešeny dvakrát. Takže ve stavebním zákoně je řešena úprava specifických institutů oproti správnímu řádu.

Ve správním řádu je důležitá zejména část druhá, která upravuje obecně správní řízení. Správní řízení je postup správního orgánu, jehož účelem je vydání rozhodnutí, jímž se v určité věci zakládají, mění nebo ruší práva anebo povinnosti jmenovitě určené osoby nebo jímž se v určité věci prohlašuje, že taková osoba práva nebo povinnosti má, anebo nemá¹⁰. Z důležitých ustanovení pro stavební řízení můžeme jmenovat § 9, kde se obecně řeší správní řízení, dále § 15 o vedení řízení nebo § 16 o jednacím jazyku řízení.

Ve správním řádu jsou ve druhé části řešeny také příslušnosti, ale stavební zákon stanoví sám příslušnost stavebních úřadů. Dále se jedná například o zastupování účastníků, přezkoumání správních rozhodnutí, ustanovení o dotčených orgánech, doručování veřejnou vyhláškou, institut dokazování v § 51 až § 56. Pro vydání rozhodnutí je důležitá forma a obsah, která je ustanovena v § 67. Tento výčet je demonstrativní a ve správním řádu můžeme najít další ustanovení, která jsou pro stavební zákon důležitá.

Jestliže existují ustanovení ve správním řádu, kterými se stavební právo řídí, jsou také ustanovení, které jsou odlišná od této normy. Jak již bylo zmíněno výše, jedním z těchto ustanovení je řešení příslušnosti. Stavební zákon sám určuje

¹⁰ § 9 správního řádu

příslušnost stavebních úřadů. Další institut, který můžeme zmínit, je veřejnoprávní smlouva, která má ve správním řádu vlastní vymezenou část. Ve stavebním řízení jsou odlišní i účastníci řízení.

Správní řád a stavební zákon má společné také základní zásady stavebního/správního řízení. Detailně těmto zásadám se věnuje následující podkapitola.

3.2 Základní zásady správního řízení

Vzhledem ke skutečnosti, že správní právo je právem veřejným a správní řízení vykonávají orgány veřejné moci, jsou povinny se řídit určitými zásadami správního řízení. Mezi jednotlivé zásady činnosti správních orgánů patří zásada legality, zákazu zneužití správního uvážení, souladu s veřejným zájmem, legitimního očekávání, materiální pravdy, procesní rovnosti a nestrannosti postupů správních orgánů, veřejné správy jako služby, spolupráce správních orgánů a souladnosti postupů, ochrany dobré víry a oprávněných zájmů, rychlosti a hospodárnosti postupů, písemnosti, dvouinstančnosti¹¹. Tyto zásady jsou samozřejmě závazné i pro příslušné stavební úřady. Některé zásady jsou více v popředí než jiné, a proto nebudeme vysvětlovat všechny zásady, ale pouze ty, které mají pro správní řízení větší význam.

3.2.1 Zásada rychlosti a hospodárnosti

Správní orgán má povinnost vše vyřizovat bez zbytečného odkladu a v co nejkratší možné době, aby se zdržel zbytečných nákladů při své činnosti, tedy aby si počínal co nejefektivněji. Stavební úřad by si měl tím, že je správním orgánem, počínat rychle a hospodárně. Rychlost a hospodárnost je důležitá nejen pro samotný správní orgán, ale také pro osoby, které jsou účastníky řízení. Přípustné jsou jen takové náklady, které jsou nezbytně nutné a v takové výši, která je přiměřená vzniklé situaci.¹²

¹¹ Průcha, P. Zásady správního řízení se zřetelem k režimu stavebního zákona, Stavební právo, Bulletin, č.4, 1996, str. 5

¹² § 6, odst. 2 správního řádu

Hospodárností rozumíme stav, kdy je rovnováha mezi zjištěním faktického skutkového stavu věci a zároveň zjištění bez zbytečného protahování a tím by se nejednalo o nevhodné protahování zjištění skutkového stavu věci a celkově prodražením správního řízení. Účastník řízení má samozřejmě možnost dovolávat se nápravy při nedodržování lhůt prostřednictvím ustanovení o ochraně před nečinností. Na tento prostředek proti nečinnosti se musí stále nahlížet jako na nejzazší možnost k uplatnění práva na rychlost řízení.

3.2.2 Zásada materiální pravdy a volného hodnocení důkazů

Zásada materiální pravdy a zásada volného hodnocení důkazů jsou spolu velmi úzce spjaty. Zásada materiální pravdy znamená, že správní orgán je povinen zjistit skutkový stav věci tak, aby nebyly o tomto zjištění důvodné pochybnosti, tedy aby zjistil nejpřesněji na základě možných důkazů co možná nejpravdivější skutkový stav příslušné věci a poté vydal případné správní rozhodnutí. Znamená to, že se správní orgán musí zabývat předloženými věcmi řádně. Správní orgán může požadovat podklady nebo ukládat povinnosti pouze v rámci zákona. Rozsah potřeby zjištění nejpřesnějšího skutkového stavu věci je dán tím, za jakým účelem ve správním řízení je vyžadován. Pro správné a co nejméně zpochybnitelné zjištění skutkového stavu věci je důležité mít co nejvíce důkazů na určité úrovni a určité kvality a ty, které jsou pro danou oblast relevantní, tedy nějaké nepodložené úvahy a myšlenky správního orgánu v zásadě materiální pravdy nepřípustné.

Rozdílem, zda se zjišťuje materiální nebo formální pravda je mimo jiné v použité zásadě, kdy při zjišťování materiální pravdy se používá zásada oficiality, u zjišťování formální pravdy se využívá zásady dispoziční.

Zásadou volného hodnocení důkazů správní orgán hodnotí předložené důkazy dle svého uvážení. Je na něm, zda bude ten určitý důkaz považovat za rozhodný a přizná mu větší váhu či naopak. Z podkladů, které správní orgán dle svých úvah nejlépe vyhodnotí, vydá rozhodnutí. Správní orgán v rozhodnutí důkladně odůvodní, proč objektivně přisoudil příslušným důkazům takovou váhu tak, aby o tom nevznikaly pochybnosti, a v odůvodnění dále vyjádří všechny skutečnosti, úvahy, či postupy, které ho k vydání příslušného rozhodnutí vedly.

Na konferenci svolané veřejným ochráncem práv Otakarem Motejlem, na které se řešila problematika principů dobré správy, bylo řečeno, že: „Občané moderní pospolitosti se dnes nespokojí jen se zjištěním, že správní orgány dodržují zákony, nejednají svévolně. Vyžadují nejen jednání v souladu s právem, ale dobrou práci, a chtějí vědět, jak se dělá. Chtějí vysoký stupeň odpovědnosti, průhlednosti a kvality rozhodování... Chtějí vědět, že všechny relevantní skutečnosti byly spravedlivě zváženy...“¹³.

3.2.3 Zásada legitimního očekávání

V zásadě legitimního očekávání jde o to, aby správní orgán při rozhodování o skutkově totožných nebo velmi blízkých případech předešel neodůvodněným rozdílům. Vzhledem k velkému množství správních řízení a vydaných rozhodnutí by si účastník nemohl být nikdy jistý, jak jeho věc bude ukončena, proto je zde zásada legitimního očekávání, která do určité míry tuto nejistotu limituje. Je třeba říci, že zde není nikdy stoprocentní jistota, že daná věc bude rozhodnuta stejně, byť se tak jeví, i zdánlivě malé odchylky může správní orgán vyhodnotit tak, že účastníkem předpokládané rozhodnutí bude jiné. Ovšem zde musí správní orgán v odůvodnění, které je součástí rozhodnutí vysvětlit, které důvody ho k takovému rozhodnutí vedlo.

Garance ústavního principu rovnosti v právech a v důstojnosti a také v rovnosti před zákonem musí být vždy dodržena u jakéhokoliv státního orgánu, který je touto zásadou vázán.¹⁴

3.2.4 Zásada písemnosti a dvouinstančnosti

Pro správní řízení jsou důležité písemnosti a na jejich základě je také správní řízení vedeno. Příslušné písemné podklady jsou archivovány a zaneseny do spisu,

¹³ HRABCOVÁ, D. *Principy dobré správy: sborník příspěvků přednesených na pracovní konferenci: Kongresový sál Kanceláře veřejného ochránce práv*, Brno, 22. března 2006 Brno : Nakladatelství Masarykova univerzita, 2006, str. 74.

¹⁴ článek č. 1, 3, 5 Listiny základních práv a svobod

jehož součástí jsou například protokoly. Protokol je specifický tím, že se zde jedná nejen o písemné podání, ale i o ústní. V rámci stavebního řízení najdeme ústní jednání zejména v případech, kdy se jedná o případy s místním šetřením.

Zásadou dvouinstančnosti rozumíme možnost každého rozhodnutí správního orgánu v prvním stupni napadnout opravným prostředkem. Napadené rozhodnutí je přezkoumáno orgánem vyššího stupně, i když i zde jsou určité výjimky. Tato zásada dává účastníkům řízení jistou záruku přezkoumatelnosti a eliminuje chyby v rozhodnutích. Pokud se tedy účastník domnívá, že rozhodnutí vydané orgánem prvního stupně má chyby nebo je vadné, podá opravný prostředek a jemu nadřízený orgán tuto věc přezkoumá.

To, zda může účastník podat řádný nebo mimořádný opravný prostředek závisí na tom, zda rozhodnutí již nabylo právní moci, nebo dosud nenabylo. Řádné opravné prostředky může účastník podat vůči rozhodnutí, které ještě nenabylo právní moci a mimořádné opravné prostředky lze využít, pokud již nemůže účastník podat řádný opravný prostředek. Výjimku také tvoří institut autoremedury, který znamená, že správní orgán, který napadené rozhodnutí vydal, vyhoví podanému odvolání v celém rozsahu.

3.3 Typy řízení

3.3.1 Územní řízení

Jedním z nástrojů územního plánování je územní řízení a také územní rozhodnutí. „Územní řízení lze charakterizovat jako rozhodovací proces správního orgánu, jehož výsledkem je autoritativní rozhodnutí o využití území k danému účelu“¹⁵.

Územní řízení vedou stavební úřady v prvním stupni, které zároveň vydávají územní rozhodnutí. Nelze jen tak svévolně bez vydaného územního rozhodnutí umísťovat stavby nebo zařízení, měnit jejich vliv na využití území a chránit důležité zájmy v území. Toto může osoba udělat pouze na základě územního rozhodnutí nebo

¹⁵ KLIKOVÁ, A., HAVLAN, P. et al. *Stavební právo - praktická příručka*. 3. vyd. Praha : Nakladatelství Linde, 2009, str. 81.

územního souhlasu, pokud nestanoví zákon jinak. V § 77 stavebního zákona je uvedeno, která rozhodnutí jsou považována za územní rozhodnutí. Jedná se o umístění stavby nebo zařízení, změně využití území, změně vlivu užívání stavby na území, dělení nebo scelování pozemků a rozhodnutí o ochranném pásmu¹⁶.

Územní řízení se vždy zahajuje na základě žádosti v den, kdy byla žádost doručena soudu. Tato žádost musí splňovat obsahové a formální náležitosti dle správního řádu, tedy musí obsahovat základní údaje o tom, čeho chce žadatel dosáhnout, jednotlivé údaje o pozemcích a stavbách, dále musí obsahovat určité přílohy, které stanoví stavební zákon jako například doklad prokazující vlastnické právo.

Po podané žádosti žadatelem stavební úřad nařídí veřejné ústní jednání. Zde zákon stanoví dostatečnou lhůtu pro oznámení konání tohoto jednání v délce 15 dní. Pokud je to účelné, může stavební úřad nařídít jednání s ohledáním na místě. Během ústního jednání se průběh vždy zapisuje do protokolu, který je následně k nahlédnutí. Můžeme vidět rozpor se správním řízením, které se řídí zásadami písemnosti a neveřejnosti.

Stavební úřad nemá v oblasti doručování oporu ve stavebním zákoně, ale musí se řídit správním řádem. Stavební úřad doručuje písemnosti každému účastníku jednotlivě, a dává přednost doručování pomocí datových schránek, které jsou relativně novým institutem. Nelze-li doručit písemnost upřednostňovaným postupem, pak stavební úřad doručí písemnost prostřednictvím provozovatele poštovních služeb. Pokud je v území vydán územní nebo regulační plán, je oznámení o zahájení územního řízení doručováno účastníkům řízení prostřednictvím veřejné vyhlášky. Toto však pro běžné osoby není moc vhodné, protože musí sledovat úřední desku, aby se sami nepoškodili tím, že něco přehlédnou.

3.3.1.1 Účastníci územního řízení

Žadatelovou povinností je určit všechny jemu známé účastníky řízení a stavební úřad poté přesně vymezí okruh účastníků řízení a v rámci rozhodnutí musí odůvodnit, proč postavení účastníka určité osobě nepřiznal. „Správní orgán nemůže

¹⁶ § 77 stavebního zákona

autoritativně předem určit, komu náleží nebo komu vznikne právo, právem chráněný zájem či povinnost, o které bude v řízení jednat a rozhodovat – to je věcí zkoumání v průběhu řízení a vydání rozhodnutí. Má-li mít výsledek řízení platné právní účinky pro třetí osoby, je třeba takovou osobu k řízení přibrat¹⁷. Je-li žádost neúplná, může tato skutečnost vést až k zastavení řízení, ale stavební úřad má povinnost vyzvat žadatele k odstranění těchto vad případně mu i pomoci s jejich odstraněním za běhu přiměřených lhůt.

Územní řízení se řídí mimo jiné zásadou koncentrace řízení, kterou najdeme v § 89 odst. 1 stavebního zákona. Toto ustanovení výslovně upravuje koncentrační zásadu pro všechna závazná stanoviska dotčených orgánů, námítky účastníků řízení a připomínky veřejnosti, které musí být uplatněny nejpozději při veřejném ústním jednání. Nebude-li to splněno, nebude se k nim přihlížet. Na tyto skutečnosti musí být účastníci řízení stavebním úřadem upozorněni. Můžeme vidět, že si účastníci řízení mohou tento údaj vykládat různě, proto Krajský úřad v Hradci Králové ve svém výroku uvedl, že: „Ústní jednání, jež stavební úřad nařizuje k projednání návrhu na vydání územního rozhodnutí, končí až okamžikem provedení posledního úkonu v protokolu“¹⁸.

Účastníci řízení mají zákonem dána práva a povinnosti, která můžeme najít ve správním řádu či v stavebním zákoně. Jako příklad uvedeme právo účastnit se ústního jednání, podávat námítky, navrhopvat důkazy.

Účastníky územního řízení jsou žadatel a obec, na jejímž území má být požadovaný záměr uskutečněn¹⁹. Žadatelem může být jak fyzická osoba, tak i právnická osoba. V následujícím odstavci § 85 zákon vymezuje další účastníky řízení jako

- a) vlastník pozemku nebo stavby, na kterých má být požadovaný záměr uskutečněn, není-li sám žadatelem, nebo ten, kdo má jiné věcné právo k tomuto pozemku nebo stavbě

¹⁷ NSS ze dne 28. 4. 2004, čj. 6 A 31/2001-91.

¹⁸ Krajský soud v Hradci Králové ze dne 30. 7. 2003 čj. 30 Ca 217/2002-27.

¹⁹ § 85 odst. 1 stavebního zákona

- b) osoby, jejichž vlastnické nebo jiné věcné právo k sousedním stavbám anebo sousedním pozemkům nebo stavbám na nich může být územním rozhodnutím přímo dotčeno,
- c) osoby, o kterých tak stanoví zvláštní právní předpis²⁰. Stavební zákon toto rozdělení má ještě z původního účelu, kterým bylo rozdílné doručování písemností. Nejedná se o rozdílné postavení vlastníků v územním řízení.

V posledním odstavci § 85 stavebního zákona se negativně vymezují účastníci řízení, kterými nejsou nájemci bytů, nebytových prostor a pozemků.

Účastníkem územního řízení je ten, který splní 2 podmínky. Jedná se o faktickou existenci vlastnického nebo věcného práva a přímé dotčení existujícího práva. I přesto, že se vydané rozhodnutí může přímo dotknout i nájemce, není brán jako účastník řízení především proto, aby stavební úřad zredukoval počet možných účastníků řízení a byla by zde zachována zásada rychlosti a hospodárnosti. Přímým dotčením lze nepochybně rozumět především dotčení stíněním, hlukem, pachem, prachem, zápachem, kouřem, vibracemi, světlem apod., tj. různými imisemi. Imisemi se obecně rozumí činnosti, kterými se zasahuje do cizího vlastnického nebo jiného práva nad míru přiměřenou poměrům. Přímým dotčením sousedních nemovitostí může být například i jejich dotčení zvýšenou intenzitou dopravy v místě stavby vzhledem k jejímu účelu²¹.

Výsledkem celého územního řízení je vydání územního rozhodnutí. Územnímu rozhodnutí bude věnována samostatná podkapitola, proto se tím teď nebudeme zabývat.

3.3.2 Stavební řízení

Stavební řízení je pojem zahrnující i další instituty, řídí se stavebním řádem, proto se v rámci této kapitoly budeme zabývat i ohlášením nebo autorizovaným inspektorem. Rozdělíme si kapitolu do 4 podkapitol na stavby nevyžadující stavební

²⁰ § 85 odst. 2 stavebního zákona

²¹ Rozsudek NSS ze dne 19. 6. 2009 čj. 5 As 67/2008-111

povolení ani ohlášení, stavby vyžadující ohlášení, samotné stavební řízení a nakonec oznámení certifikátu autorizovaného inspektora.

3.3.2.1 Stavby, terénní úpravy, zařízení a udržovací práce nevyžadující stavební povolení ani ohlášení

Pro přehlednost a možnost upuštění od formálního postupu stavebního řízení zákon stanovil určité stavby, u kterých není vyžadováno stavební povolení nebo ohlášení. V § 130 stavebního zákona jsou přesně určeny tyto stavby. Vzhledem k tomu, že stavební zákon stavby určuje detailně, nebudeme tady vypisovat všechny, ale pouze některé druhy staveb namátkově vybereme. Jedná se například o udržovací práce, jejichž provedení nemůže negativně ovlivnit zdraví osob, požární bezpečnost, stabilitu, vzhled stavby, životní prostředí nebo bezpečnost při užívání a nejde o udržovací práce na stavbě, která je kulturní památkou²², nebo stavby o jednom nadzemním podlaží do 25 m² zastavěné plochy a do 5 m výšky, nepodsklepené, jestliže neobsahují obytné ani pobytové místnosti, hygienická zařízení ani vytápění, neslouží k ustájení nebo chovu zvířat, neslouží k výrobě nebo skladování hořlavých kapalin nebo hořlavých plynů a nejedná se o jaderná zařízení; stavby pro výrobu energie s celkovým instalovaným výkonem do 20 kW s výjimkou stavby vodního díla, vodovodní, kanalizační a energetické přípojky včetně připojení stavby a odběrných zařízení vedených mimo budovu nebo připojení staveb plnicích doplňkovou funkcí ke stavbě hlavní na rozvodné síť a kanalizaci stavby hlavní, oplocení, reklamní a informační zařízení²³. Z tohoto minimálního výčtu můžeme vidět, že se jedná o méně náročné stavby, terénní práce, zařízení nebo udržovací práce.

Jak již název napovídá, nepotřebuje stavebník stavbu ohlásit ani stavební povolení, a to ani, pokud bude na těchto stavbách provádět změny, pouze pokud by se jednalo o překročení vymezených parametrů stavby. Stavebník tedy nepotřebuje ani uzavřít veřejnoprávní smlouvu nebo smlouvu s autorizovaným inspektorem.

²² § 130 odst 1 c) stavebního zákona

²³ § 130 odst. 1 e) 1, 9, 10, 14,15 stavebního zákona

Může se stát, že stavebník podá žádost o stavební povolení nebo stavbu ohlásí. Stavební úřad, kterému přijde žádost o stavební povolení v této otázce, žádost odloží a poučí stavebníka o tom, že má oprávnění provést stavební záměr. Ohlásí-li stavebník příslušnému stavebnímu úřadu svůj stavební záměr, ohlášení nebude mít právní účinky a stavební úřad opět stavebníka poučí.

3.3.2.2 Ohlášení

Po stavbách, které nevyžadovaly ohlášení ani stavební povolení, stavební zákon upravuje jednoduché stavby, terénní úpravy a udržovací práce vyžadující ohlášení v § 104. Opět je zde jejich taxativní výčet. Jako příklad si z tohoto výčtu dáme stavební záměry, které vyžadují ohlášení:

- a) stavby pro bydlení a pro rodinnou rekreaci do 150 m² celkové zastavěné plochy, s jedním podzemním podlažím do hloubky 3 m a nejvýše s dvěma nadzemními podlažími a podkrovím,
- b) podzemní stavby do 300 m² celkové zastavěné plochy a hloubky do 3 m, pokud nejsou vodním dílem nebo stavbou podle § 16 odst. 2 písm.d),
- c) stavby do 300 m² celkové zastavěné plochy a výšky do 10 m, s výjimkou staveb pro bydlení, a haly do 1 000 m² celkové zastavěné plochy a výšky do 15 m, pokud tyto stavby a haly budou nejvýše s jedním nadzemním podlažím, nepodsklepené a dočasné na dobu nejdéle 3 let; dobu dočasnosti nelze prodloužit,
- d) stavby do 50 m² celkové zastavěné plochy a do 5 m výšky s jedním nadzemním podlažím, podsklepené nejvýše do hloubky 3 m,
- e) stavby pro reklamu podle § 3 odst. 2.²⁴

Tento výběr není tolik náhodný, protože si dále ukážeme, kterou dokumentaci musí stavebník k uvedeným stavebním záměrům připojit. Stavby vyžadují pouze ohlášení, které bude stačit, pokud stavební záměr nepřesáhne jakýkoliv určený parametr. Takže bude-li si chtít rodina udělat přístavbu na rodinném domě a vše bude

²⁴ § 104 odst. 1 a-e stavebního zákona

podle parametrů vycházet, pouze celková zastavěná plocha se zvětší, už nebude stačit pouze ohlášení dle tohoto ustanovení.

Aby byla posílena právní jistota stavebníka, je vydáván písemný souhlas s provedením stavebního záměru. Je jasné, že pokud jsou splněny zákonem dané podmínky, stavební úřad souhlas může vydat, ale pokud nejsou splněny, rozhodne usnesením o provedení stavebního řízení.

U každé nové stavby a změny dokončené stavby spočívající v její přístavbě nebo nástavbě posuzuje stavební úřad její umístění. Místo územního rozhodnutí postačí územní souhlas u všech ohlašovaných staveb a jejich změn, pokud jsou v zastavěném území nebo v zastavitelné ploše, poměry v území se podstatně nemění, nevyžadují nové nároky na veřejnou dopravní a technickou infrastrukturu a nejde o záměr posuzovaný ve zjišťovacím řízení, nebo pro které bylo vydáno stanovisko k posouzení vlivů provedení záměru na životní prostředí podle zákona o posuzování vlivů na životní prostředí²⁵. Co se přikládá k ohlášení staveb, stanoví následující ustanovení § 105 SZ. Pro výše uvedený příklad stavebních záměrů platí ustanovení § 105 odst. 2, kdy stavebník k ohlášení připojí průvodní zprávu, souhrnnou technickou zprávu, situaci stavby, dokladovou část, zásady organizace výstavby a dokumentaci objektů. Zároveň je pro stavby tohoto typu předepsán formulář pro ohlášení. Stavebník má povinnost přiložit k ohlášení projektovou dokumentaci, kterou udělá projektant²⁶. Pro ostatní stavby není po stavebníkovi vyžadován formulář nebo projektová dokumentace.

Jsou-li splněny všechny dané podmínky a vyžadované ohlášení je v pořádku se všemi připojenými dokumenty, stavební úřad do 30 dnů od podání ohlášení vydá souhlas se stavebním záměrem po celkovém posouzení. Opět zde není tolik formálnosti jako u klasického stavebního řízení a uplatňuje se zásada rychlosti a hospodárnosti. Pokud ze zákonných podmínek není něco splněno, stavební úřad usnesením rozhodne o provedení stavebního řízení. Proti usnesení se nelze odvolat. Stavební řízení je tedy zahájeno dnem podání ohlášení a je bráno jako žádost o stavební povolení. Samozřejmě, jedná-li se již o stavební řízení, může stavební úřad

²⁵ MAREČEK J., DOLEŽAL J., SEDLÁČKOVÁ V., SKLENÁŘ T., TUNKA M., VOBRÁTILOVÁ Z., Komentář ke stavebnímu zákonu a předpisy související, Plzeň, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, Str. 265

²⁶ Fyzická osoba oprávněná dle 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě

chtít doplnění ohlášení o další dokumenty, ale pouze do té míry, která je dána pro stavební povolení. Oznámení o zahájení stavebního řízení učiní stavební úřad po tomto doplnění.

Je třeba vědět, o jaký druh rozhodnutí se v případě souhlasu jedná pro případné spory, a proto se touto otázkou zabýval i NSS. Souhlasy vydávané stavebním úřadem podle stavebního zákona, zejména územní souhlas, souhlas s provedením ohlášeného stavebního záměru, kolaudační souhlas a souhlas se změnou v užívání stavby, jsou jinými úkony podle části čtvrté správního řádu a nejsou rozhodnutími ve smyslu § 65 soudního řádu správního; soudní ochrana práv třetích osob je zaručena žalobou na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu podle § 82 soudního řádu správního²⁷.

Právní účinky souhlasu jsou dány dnem doručení souhlasu stavebníkovi a platí 2 roky ode dne vydání. Dobu platnosti však nelze prodloužit a započne-li stavebník stavbu, pak již souhlas nemůže pozbyt platnosti, i kdyby sdělil, že od stavby upouští.

3.3.2.3 Stavební řízení

Stavební řízení upravuje ve stavebním zákoně stavební řád, který začíná § 103. Postupy správního orgánu upravuje konkrétně stavební zákon nebo obecně správní řád.

Stavební řízení je typem řízení v režimu stavebního zákona, které vede k vydání stavebního povolení jako základního předpokladu pro provádění většiny staveb, jejich změn, udržovacích prací na nich, eventuálně odstraňování těchto staveb²⁸.

Stavební řízení se zahajuje na základě žádosti stavebníka o vydání stavebního povolení, případně podáním ohlášení, u příslušného stavebního úřadu dnem, kdy tato žádost přišla ke stavebnímu úřadu. Ten má povinnost ohlásit všem jemu známým účastníkům řízení zahájení stavebního řízení alespoň 10 dní před konáním prvního ústního jednání. Stavební řízení je sice zahájeno dnem doručení žádosti o stavební povolení stavebnímu orgánu, ale ten musí nejprve shromáždit všechny dokumenty a

²⁷ Usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 18. 9. 2012 čj. 2 As 86//2010-76

²⁸ Kadečka, S. a kol. Správní řád, Praha: ASPI, a. s., 2006, s. 450

podklady ke stavebnímu řízení, jakožto i dohledat možné účastníky samotného řízení. Opět i ve stavebním řízení, nejen v územním, platí zásada koncentrační, kterou je stavební úřad povinen sdělit účastníkům řízení.

Stavební řízení pro určité stavební povolení je celkem složité a časově náročné, takže je zřejmé, že se jedná o stavby, které nejsou jednoduché. Proto stavební zákon je v otázce lhůty, po kterou má stavební úřad rozhodnout, dosti odlišný od správního řádu. Stavební zákon stanoví, že pokud se jedná o zvlášť složitý případ, má stavební úřad rozhodnout nejdéle do 90 dnů. To, kdy se jedná o rozhodnutí vydané v rámci lhůty stanovené stavebním zákonem, určuje § 71 odst. 2 správního řádu²⁹.

Kdo je účastníkem řízení stanoví § 109 SZ a tím vyloučí obecnou definici § 27 správního řádu o účastnících řízení. Výčet je taxativní. Účastníkem stavebního řízení je pouze

- a) stavebník,
- b) vlastník stavby, na níž má být provedena změna, není-li stavebníkem,
- c) vlastník pozemku, na kterém má být stavba prováděna, není-li stavebníkem, může-li být jeho vlastnické právo k pozemku prováděním stavby přímo dotčeno,
- d) vlastník stavby na pozemku, na kterém má být stavba prováděna, a ten, kdo má k tomuto pozemku nebo stavbě právo odpovídající věcnému břemenu, mohou-li být jejich práva prováděním stavby přímo dotčena,
- e) vlastník sousedního pozemku nebo stavby na něm, může-li být jeho vlastnické právo prováděním stavby přímo dotčeno,
- f) ten, kdo má k sousednímu pozemku právo odpovídající věcnému břemenu, může-li být toto právo prováděním stavby přímo dotčeno,
- g) osoba, o které tak stanoví zvláštní právní předpis, pokud mohou být stavebním povolením dotčeny veřejné zájmy chráněné podle zvláštních

²⁹ Vydáním rozhodnutí se rozumí

- a) předání stejnopisu písemného vyhotovení rozhodnutí k doručení podle § 19, popřípadě jiný úkon k jeho doručení, provádí-li je správní orgán sám; na písemnosti nebo poštovní zásilce se tato skutečnost vyznačí slovy: "Vypraveno dne:",
- b) ústní vyhlášení, pokud má účinky oznámení (§ 72 odst. 1),
- c) vyvěšení veřejné vyhlášky, je-li doručováno podle § 25, nebo
- d) poznamenání usnesení do spisu v případě, že se pouze poznamenává do spisu

právních předpisů a o těchto věcech nebylo rozhodnuto v územním rozhodnutí³⁰.

Vidíme, že účastníkem řízení je v první řadě stavebník a vlastník pozemku nebo stavby a dále v písm. d) až f) závisí účastenství osob na řízení na tom, zda by se stavební záměr přímo dotkl jejich vlastnického práva nebo práva vyplývajícího z věcného břemene. Účastníkem řízení podle písm. g) může být například občanské sdružení nebo jejich organizační složky podle § 70 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Tvrdí-li někdo, že je účastníkem řízení, bude za něj považován, dokud se neprokáže opak. „Nájemcem bytu“ vyloučeným z účastenství ve stavebním řízení není osoba, která má k takovému bytu právo odpovídající věcnému břemeni (právo bydlení)³¹.

Žádost o stavební povolení předkládá stavebník příslušnému stavebnímu úřadu. K žádosti musí stavebník připojit i další podklady, které stanoví zákon nebo prováděcí vyhláška. Stavebník nemusí být zároveň majitelem pozemku nebo stavby, může mít například smlouvu o smlouvě budoucí nebo nájemní smlouvu, zákon neříká, že musí být majitelem nemovitosti. V příloze je vzor žádosti o stavební povolení. Pokud v žádosti o stavební povolení chybí některá složka, stavební úřad žádost odloží a poučí žadatele o dodání příslušných chybějících dokumentů nebo vyzve k odstranění vad.

Stavební úřad je vázán návrhem stavebníka, který specifikuje v žádosti o stavební povolení. K žádosti o stavební povolení přikládá žadatel i projektovou dokumentaci, kterou vypracuje projektant. Projektant za stavbu odpovídá. Odpovídá za její správnost, úplnost, celistvost, bezpečnost stavby podle jeho vypracování a za proveditelnost stavby dle jeho projekčního návrhu. Speciální důvodem k zastavení stavebního řízení je vypracovaná projektová dokumentace neoprávněnou osobou. Usnesení o zastavení řízení se doručuje pouze stavebníkovi. K žádosti o stavební povolení musí žadatel přiložit doklad o vlastnickém právu nebo jiný doklad, na jehož základě má žadatel oprávnění stavbu provést. Jedná se o velmi důležitou náležitost, bez které nelze vydat stavební povolení.

³⁰ § 109 stavebního zákona

³¹ Rozsudek NSS ze dne 17. 2. 2009 čj. 2 As 25/2007-118

Stavební úřad prověřuje jemu předloženou žádost o stavební povolení, projektovou dokumentaci a další náležitosti. Co stavební úřad především přezkoumává, určuje § 111 stavebního zákona, kdy ověří zejména zda

- a) projektová dokumentace je zpracována v souladu s územně plánovací dokumentací, nebylo-li ve věci vydáno územní rozhodnutí nebo územní opatření, popřípadě nebyl-li vydán územní souhlas, územním rozhodnutím nebo veřejnoprávní smlouvou územní rozhodnutí nahrazující anebo územním souhlasem, popřípadě s regulačním plánem v rozsahu, ve kterém nahrazuje územní rozhodnutí, a v případě stavebních úprav podmiňujících změnu v užívání stavby její soulad s územně plánovací dokumentací
- b) projektová dokumentace je úplná, přehledná a zda jsou v odpovídající míře řešeny obecné požadavky na výstavbu,
- c) je zajištěn příjezd ke stavbě, včasné vybudování technického, popřípadě jiného vybavení potřebného k řádnému užívání stavby vyžadovaného zvláštním právním předpisem,
- d) předložené podklady vyhovují požadavkům uplatněným dotčenými orgány³².

Tento výčet je pouze demonstrativní, který nám ale říká, jaké náležitosti stavební úřad zkoumá podle daného případu. Zjistí-li stavební úřad, že v projektové dokumentaci jsou určité nedostatky, vyzve stavebníka k odstranění nedostatků a po dobu, než tak stavebník učiní, řízení přeruší. Neodstraní-li stavebník nedostatky v určené lhůtě, stavební úřad vydá usnesení, kterým zastaví stavební řízení. V opačném případě, tedy po odstranění nedostatků, stavební úřad opět pokračuje ve stavebním řízení. Stavebník po usnesení o zastavení stavebního řízení může opět podat žádost o stavební povolení, protože usnesení o zastavení stavebního řízení nebylo rozhodnutím ve věci.

Není vyloučeno, že během stavebního řízení stavební úřad nemůže pracovat s dalšími osobami. Může spolupracovat s hlavním projektantem nebo autorizovaným

³² § 111 odst. 1 stavebního zákona

inspektorem, který byl na stavbu povolán stavebníkem nebo i stavebním úřadem. Ten musí mít určité odborné znalosti, které jsou dány § 143 stavebního zákona.

3.3.2.4 Oznámení stavebního záměru s certifikátem autorizovaného inspektora

Ke zjednodušení, a i díky zásadě hospodárnosti, byl ve stavební zákon ustanoven institut Autorizovaného inspektora, který má pravomoc posoudit projektovou dokumentaci stavby místo stavebního úřadu ve stejné věci jako on.

Jsou dány podmínky, že autorizovaný inspektor musí se stavebníkem uzavřít smlouvu dle § 149 odst. 1 stavebního zákona a že se nejedná o stavbu danou právním předpisem, kterou autorizovaný inspektor není způsobilý posoudit. Nelze však z tohoto procesu stavební úřad úplně vyloučit. Autorizovaný inspektor musí bez zbytečného odkladu oznámit uzavření smlouvy se stavebníkem³³. Stavební úřad má naopak povinnost na úřední desce vyvěsit oznámení záměru, které tam musí být nejméně 30 dní. Po tuto dobu mohou být uplatňovány námitky nebo výhrady stavebního úřadu nebo dotčených orgánů. Dle správního řádu začíná lhůta běžet následující den po vyvěšení oznámení a končí uplynutím lhůty. Námitky, které byly podány v této lhůtě nebo poslední den byly předány k přepravě poskytovateli poštovních služeb, se berou jako včasné podané. Případně-li tento den na sobotu, neděli nebo svátek, bude posledním možným dnem k podání námitek nejbližší následující pracovní den. Marným uplynutím 30 denní lhůty vznikne stavebníkovi právo uskutečnit záměr, který byl dán v oznámení. Podání námitek má za následek, že právo tomuto stavebníkovi nevznikne. Stavební úřad námitky netřídí, ale všechny předá do 15 dnů správnímu orgánu, který je příslušný rozhodovat o odvolání. O tomto faktu stavební úřad informuje stavebníka. Správní orgán přezkoumá všechny vznesené námitky nebo výhrady a rozhodne buď tak, že oznámení stavebního záměru nemá právní účinky, nebo námitky nebo výhrady zamítne. Rozhodnutí vydané správním orgánem je doručováno stavebníkovi, autorizovanému inspektorovi a těm, kteří podali námitky nebo výhrady. Rozhodnutí se doručí i stavebnímu úřadu, který tyto dokumenty zakládá do spisu. Odvolání proti tomuto rozhodnutí není přípustné.

³³ Za porušení této povinnosti může být autorizovanému inspektorovi uložena pokuta až do výše 200 000 Kč a je to kvalifikováno jako přestupek

Vznikne-li právo provést oznámený záměr, začne také běžet dvouletá lhůta, během které stavebník musí zahájit stavbu, jinak mu právo zanikne. Lhůta začne běžet dnem, který následuje po dni vzniku práva provést oznámený záměr. Je možné lhůtu prodloužit na základě podané žádosti o prodloužení s odůvodněním a příslušný stavební úřad žádost projedná a rozhodne. Žádost musí být podána ještě před uplynutím dvouleté lhůty.

Autorizovaný inspektor není správním orgánem a jím vydaný certifikát není rozhodnutím správního orgánu. Certifikát není příslušný přezkoumat ani soud ani stavební úřad či jiný správní orgán³⁴.

³⁴ Usnesení zvláštního senátu NSS ze dne 6. 9. 2012 čj. Konf/25/2012-9

4 Stavební povolení a jeho právní náležitosti

4.1 Stavební povolení

Stavební řízení má povahu rozhodovacího postupu správního orgánu, na jehož konci dojde k vydání autoritativního rozhodnutí o přípustnosti realizace zamýšlené stavby, či jiné plánované úpravy. V tomto případě hovoříme o vydání stavebního povolení³⁵.

Stavební povolení je správním rozhodnutím, proto musí obsahovat výrok, odůvodnění a poučení. Stavební povolení vydává příslušný stavební úřad na základě zkoumání dokumentů, které mu byly předloženy s žádostí o stavební povolení a dalších důležitých kroků během řízení. Je třeba říci, že stavební povolení je kladným výsledkem stavebního řízení. Jedná se o konstitutivní správní rozhodnutí, na jehož základě stavebníkovi vznikne právo zahájit uvedený stavební záměr. Jak je už zmíněno, vzniká právo, nikoliv povinnost, proto stavebník stavbu zahájit nemusí, ale začne-li stavět, musí dodržovat podmínky stanovené ve stavebním povolení. Pokud stavebník nesplní určité podmínky, neztrácí tak oprávnění stavbu postavit, ale může být sankcionován uložením pokuty, protože by se jednalo o přestupek. Výsledek stavebního řízení nemusí být vždy kladný, ale může být i negativní, tedy zamítnutí žádosti o stavební povolení.

Obsahové náležitosti stavebního povolení se řídí správním řádem, ale věcný obsah se řídí § 115 stavebního zákona. Z obsahových náležitostí musí stavební povolení obsahovat výrokovou část, odůvodnění a poučení účastníků. Výroková část obsahuje řešení otázky, která byla předmětem řízení a právní ustanovení, podle kterého se postupovalo. Uvede se zde také lhůta ke splnění povinnosti, v případě stavebního povolení lhůta k oprávnění provést stavební záměr. V odůvodnění nalezneme důvody výroku, úvahy, kterými se stavební úřad řídil, metody, kterými postupoval a řešení vznesených námitek. Odůvodnění může stavební úřad vypustit, pokud všem účastníkům vyhoví v plném rozsahu.

³⁵ Průcha, P., Pomahač, R. Lexikon – Správní právo. Ostrava: Sagit, 2002, s. 55

V poslední části stavebního povolení, tedy v poučení, nalezneme, zda je možné se proti vydanému rozhodnutí odvolat a lhůty, ve kterých to lze, od kdy se lhůty počítají a u kterého správního orgánu se odvolání podává. Stavební povolení musí být identifikovatelné, tedy který stavební úřad povolení vydal, kdy tak učinil, číslo jednací apod. Musí se zde uvést všechna jména účastníků řízení.

Ve stavebním povolení jsou stavebním úřadem stanoveny podmínky pro provedení stavby nebo pro její užívání. U určitých staveb může stavební úřad uložit ve stavebním povolení provedení zkušebního provozu. Podmínky pro provedení stavby se především udávají z hlediska plynulosti výstavby, odvádění povrchových vod, zajištění komplexnosti, úprav okolí stavby a i zabezpečuje ochranu veřejných zájmů.

Stavební povolení má platnost 2 roky ode dne následujícího po vydání stavebního povolení. Stavební úřad tuto lhůtu nemůže ustanovit jinak. Opět zde platí, že na žádost stavebníka lze před uplynutím lhůty požádat o odůvodněné prodloužení. Stavební úřad při tomto prodlužování musí zohlednit i práva účastníků řízení. Začali-li stavebník stavět, je zavázán se řídit podmínkami určenými ve stavebním povolení i termínem pro dokončení stavby. I tento termín je však možné stavebním úřadem prodloužit.

4.2 Územní rozhodnutí

Územním rozhodnutím rozumíme výsledek činnosti stavebního úřadu v rámci územního řízení. Jedná se o nástroj územního plánování, kterým se stanovují podmínky pro využívání určitého území. Umisťovat stavby nebo zařízení, jejich změny, měnit vliv jejich užívání na okolí, měnit využití území a chránit důležité zájmy v území lze jen na základě územního rozhodnutí nebo územního souhlasu, nestanoví-li zákon jinak³⁶. Stavební zákon v následujících ustanoveních „stanoví jinak“, protože v § 79 odst. 2 stavebního zákona a v § 80 odst. 3 jsou dány stavby, u kterých se nevyžaduje stavební povolení ani územní rozhodnutí. Územní rozhodnutí se také nevydává, pokud je kontrola veřejného zájmu zaručena jinak. V § 78 odst. 2

³⁶ § 76 odst. 1 stavebního zákona

stavebního zákona, v § 82 odst. 3 a v § 83 odst. 3 je kontrola zajištěna například vydaným regulačním plánem nebo jiným právním předpisem. Veřejnoprávní smlouvu lze do toho také zahrnout, protože při jejím uzavření již není potřeba územního rozhodnutí, fakticky jej nahrazuje.

Územní rozhodování, především jeho význam, je zdůrazněn v rámci ochrany veřejných zájmů univerzalitou rozhodování obecných stavebních úřadů v územním řízení. V § 76 odst. 2 stavebního zákona je upravena preventivní odpovědnost každého, kdo navrhuje vydání územního rozhodnutí nebo územního souhlasu. Ten musí dodržovat podmínky veřejných zájmů, zejména pak ty obsažené v § 90 stavebního zákona, který stanoví kritéria pro posuzování záměrů žadatelů s apelem na šetrnost k zájmům vlastníků sousedních pozemků a staveb. Je řečeno, že žadatel musí dodržovat všechny požadavky právních předpisů a pokud mu nejsou podmínky vydání územního rozhodnutí známy, může si vyžádat územně plánovací informaci. Územně plánovací informace je předběžnou informací a jejím cílem je zajistit vyšší míru předvídatelnosti rozhodování.

Stavební zákon definuje územní rozhodnutí jako rozhodnutí o

- a) umístění stavby nebo zařízení,
- b) změně využití území,
- c) změně vlivu užívání stavby na území,
- d) dělení nebo scelování pozemků,
- e) ochranném pásmu³⁷.

Druhy územního rozdělení jsou navrhnuty tak, aby řešily základní vymezení okruhu řešených otázek. Stavební zákon zde rozděluje rozhodnutí o změně využití území a rozhodnutí o změně vlivu užívání stavby na území. Zatímco rozhodnutí o změně využití území má nestavební povahu a stanoví se jím nový způsob využití pozemku, rozhodnutí o změně vlivu užívání stavby na území má v rozhodnutí změnu využití stavby, která mění nároky stavby na okolí z hlediska vlivu na životní prostředí nebo na dopravní a technickou infrastrukturu. Dříve bylo vymezeno i

³⁷ § 77 stavebního zákona

rozhodnutí o ochranném území, nejen o ochranném pásmu, ale už se od toho upustilo, protože chráněná území se vyhláší jinak než na základě stavebního zákona v územním řízení.

Nejčastějším územním rozhodnutím je rozhodnutí o umístění stavby nebo zařízení. Tímto rozhodnutím se vymezuje stavební pozemek, umístí navrhovaná stavba, stanovuje se druh a účel stavby, podmínky pro zpracování projektové dokumentace pro vydání stavebního povolení atd. Rozhodnutí o dělení nebo scelování pozemku stanoví podmínky, za jakých je možné stávající pozemek dělit, případně scelit. Vydává se většinou pro nové případy, a pokud se nejedná o složitý záměr, vyřizuje se žádost o dělení nebo scelení pozemku pouhým sdělením stavebního úřadu.

Územní rozhodnutí lze nahradit územním souhlasem, veřejnoprávní smlouvou nebo regulačním plánem. Stavební zákon dává možnost spojit územní řízení a stavební řízení, územní souhlas se souhlasem o provedení ohlášeného stavebního záměru a možnost uzavřít společné veřejnoprávní smlouvy. Pro nahrazení územního rozhodnutí veřejnoprávní smlouvou stavební zákon vyčlenil § 78 a),

Veřejnoprávní smlouvu uzavírá stavební úřad se žadatelem a účastníkem řízení podle § 27 odst. 1 správního řádu. Účinnost veřejnoprávní smlouvy je podmíněna souhlasem ostatních účastníků řízení. Veřejnoprávní smlouva při nahrazení územního rozhodnutí musí obsahovat stejné podmínky. Veřejnoprávní smlouvu lze uzavřít i po zahájení územního řízení a stavební úřad vydá usnesení, kterým zastaví územní řízení, ale pokud nelze uzavřít veřejnoprávní smlouvu, může stavební úřad vydat územní rozhodnutí a přitom využít dokumenty a další podklady k uzavření veřejnoprávní smlouvy.

Veřejnoprávní smlouva může nahradit územní rozhodnutí pouze v případě rozhodnutí o umístění stavby, o změně využití území a rozhodnutí o změně vlivu užívání stavby na území. V návrhu veřejnoprávní smlouvy je žadatel povinen vymezit okruh osob, které by byly účastníky územního řízení, a jejich souhlas je nutný k účinnosti smlouvy. Stavební úřad je povinen posoudit návrh veřejnoprávní smlouvy ve lhůtě 30 dnů. V tomto termínu buď návrh přijme, nebo odmítne. Je důležité, aby stavební úřad posoudil návrh veřejnoprávní smlouvy stejně, jako by posuzoval žádost o vydání územního rozhodnutí.

Předmět veřejnoprávní smlouvy by měl být vždy totožný s výrokem nahrazovaného územního rozhodnutí a její součástí musí být vždy příslušná dokumentace podle druhu územního rozhodnutí³⁸. Platnost územního rozhodnutí a veřejnoprávní smlouvy je stejná, tedy 2 roky. Opět lze účinnost na žádost prodloužit se souhlasem všech účastníků. Lze se také vzdát práv nabytých veřejnoprávní smlouvou a ta poté zaniká. Zachována je i možnost zásahu do veřejnoprávní smlouvy, stejně jako do územního rozhodnutí z důvodu veřejného zájmu.

Veřejnoprávní smlouva je přezkoumatelná podle § 165 správního řádu z moci úřední v přezkumném řízení. Přezkumné řízení lze zahájit do jednoho roku od její účinnosti a rozhodnutí musí být vydáno nejdéle 15 měsíců ode dne účinnosti veřejnoprávní smlouvy. K přezkumnému řízení je příslušný nadřízený správní orgán určitého stavebního úřadu. Je možnost zrušit pouze některá ustanovení veřejnoprávní smlouvy, pokud z povahy smlouvy nebo z jejího obsahu nevyplývá, že je nelze oddělit, aniž by byl zachován smysl veřejnoprávní smlouvy. Účastníky tohoto přezkumného řízení jsou smluvní strany. Přezkumné řízení veřejnoprávních smluv se řídí ustanovením § 94 a násl. správního řádu. Veřejnoprávní smlouva není přímo přezkoumatelná soudem, ale po vyčerpání opravných prostředků se lze obrátit se žalobou na soud.

Územní rozhodnutí nebude vydáno, pokud ho nahradí regulační plán. Regulační plán v souladu s § 61 odst. 1 stavebního zákona v řešené ploše stanoví podrobné podmínky pro využití pozemků, pro umístění a prostorové uspořádání staveb, pro ochranu hodnot a charakteru území a pro vytváření příznivého životního prostředí. Regulační plán vždy stanoví podmínky pro vymezení a využití pozemků, pro umístění a prostorové uspořádání staveb veřejné infrastruktury a vymezení veřejně prospěšné stavby nebo veřejně prospěšná opatření³⁹. Rozsah jednotlivých regulačních plánů bude tedy vždy velice individuální.

Účastníci řízení mohou proti vydanému územnímu rozhodnutí podat odvolání. Po vyčerpání řádných opravných prostředků mají možnost podat proti územnímu rozhodnutí správní žalobu. Lze také podat podnět k provedení přezkumného řízení, případně žádost o obnovu řízení. Nabytí právní moci územního

³⁸ MAREČEK J., DOLEŽAL J., SEDLÁČKOVÁ V., SKLENÁŘ T., TUNKA M., VOBRÁTILOVÁ Z., Komentář ke stavebnímu zákonu a předpisy související, Plzeň, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, Str. 194

³⁹ § 61 odst. 1 stavebního zákona

rozhodnutí je závazné jak pro žadatele nebo stavební úřad, tak i pro ostatní účastníky tohoto řízení.

4.3 Veřejnoprávní smlouva

Veřejnoprávní smlouva je specifický druh dokumentu, kterým lze nahradit stavební povolení. Pokud chce stavebník veřejnoprávní smlouvu se stavebním úřadem uzavřít, musí mu předložit písemný návrh smlouvy. U návrhu smlouvy musí být veškeré náležitosti a přílohy stanovené stavebním zákonem. Popis co všechno má stavebník doložit, určuje § 116 odst. 2 stavebního zákona, kdy stavebník předloží stavebnímu úřadu návrh veřejnoprávní smlouvy, který obsahuje označení smluvních stran, základní údaje o požadovaném záměru, jeho rozsahu a účelu, způsobu a době provádění, u dočasné stavby rovněž dobu jejího trvání a návrh úpravy pozemku po jejím odstranění, označení pozemků, na kterých se stavba povoluje, podmínky pro provádění stavby, popřípadě pro její užívání a podmínky vyplývající ze závazných stanovisek dotčených orgánů, k jejichž splnění se zavazuje. Stavebník v návrhu veřejnoprávní smlouvy uvede osoby, které by byly účastníky stavebního řízení, pokud by bylo vedeno. K návrhu připojí projektovou dokumentaci a další podklady v rozsahu jako k žádosti o stavební povolení. Projektová dokumentace se předkládá ve dvojím vyhotovení, a není-li obecní úřad v místě stavby stavebním úřadem, vyjma staveb v působnosti vojenských a jiných stavebních úřadů, předkládá se trojmo. Pokud stavebník není vlastníkem stavby, připojuje se jedno další vyhotovení⁴⁰. Projektovou dokumentaci stavebník musí doložit stejně, jakoby ji přikládal k žádosti o stavební povolení určeného stavebního záměru.

Veřejnoprávní smlouva o povolení stavby podle § 116 SZ je dvoustranným právním úkonem, kterým se stavebníkovi jako účastníku této smlouvy zakládá veřejné právo, a to právo zahájit a provést stavbu. Tato veřejnoprávní smlouva není samostatně přezkoumatelná ve správním soudnictví; protože je však aktem způsobilým zasáhnout veřejná subjektivní práva a povinnosti i těch osob, které by byly v případě stavebního řízení jeho účastníky, tak absence jejich souhlasu

⁴⁰ § 116 odst. 2 stavebního zákona

s uzavřením této smlouvy má za následek její neúčinnost. V takovém případě se uvedené osoby mohou domáhat u příslušného správního orgánu vydání deklaratorního rozhodnutí podle § 142 správního řádu o tom, že veřejnoprávní smlouva o povolení stavby je neúčinná a právo stavby stavebníkovi nevzniklo, přičemž až toto rozhodnutí, po vyčerpání řádného opravného prostředku, podléhá přezkumu ve správním soudnictví⁴¹.

Po předložení návrhu veřejnoprávní smlouvy má stavební úřad na přezkoumání a přijetí nebo odmítnutí 30 dnů. Pokud se stavební úřad rozhodne návrh odmítnout, sdělí navrhovateli (stavebníkovi), co ho vedlo k tomuto závěru. Návrh musí být odmítnut stavebním úřadem vždy, když zjistí, že projektovou dokumentaci nezhotovila oprávněná osoba. Tím, že se jedná o dvoustranný právní úkon, nikoli jednostranný vrchnostenský úkon stavebního úřadu, nepodléhá odmítnutí nebo jeho důvody přezkoumání. Jedná se tedy o možnost uzavřít veřejnoprávní smlouvu, ne o povinnost. Je samozřejmé, že stavební úřad nesmí uzavřít smlouvu v rozporu s právními předpisy a zaručuje její soulad s veřejným zájmem. Veřejnoprávní smlouva musí být sjednána písemně a musí být stvrzena podpisy smluvních stran, tedy stavebníka a osoby, která je oprávněna za stavební úřad jednat v takových věcech. Smlouva je uzavřena k okamžiku podpisu poslední smluvní strany. Je důležité, aby podpisy obou právních stran byly na téže listině. Postup při uzavírání veřejnoprávní smlouvy se řídí § 164 správního řádu.

Aby se mohly začít provádět stavební záměry, je třeba, aby veřejnoprávní smlouva byla nejen platná, ale i účinná. Účinnost smlouva získá v okamžiku, kdy s ní vysloví souhlas všechny osoby, které by byly vedle stavebníka dalšími účastníky stavebního řízení, pokud by bylo vedeno. Tyto osoby jsou označeny správním řádem v § 168 jako třetí osoby. Aby byl získán souhlas s veřejnoprávní smlouvou, není zde stanovena lhůta, do které by to mělo být obstaráno. Formální náležitosti souhlasu nejsou v stavebním zákoně řešeny, podmínkou je pouze písemná forma. Musí být však zřejmé, kdo dává souhlas, k jakému účelu, které smlouvě, tedy musí být jasně určeno, aby nedošlo k záměně. Třetí osoba souhlas potvrdí podpisem. Nemusí být souhlasy všech třetích osob na jedné listině a podpisy nemusí být ověřovány. Následujícím dnem po vydání souhlasu třetích stran začíná běžet dvouletá lhůta,

⁴¹ Rozsudek KS v Hradci Králové, pobočka Pardubice ze dne 3. 2. 2011 čj. 52 A 77/2010-121

během které by měl stavebník začít stavět. Marným uplynutím lhůty účinky veřejnoprávní smlouvy zanikají. Stavebník může požádat o prodloužení lhůty před koncem uplynutí té dvouleté lhůty. Pokud s prodloužením lhůty nebudou souhlasit třetí osoby, rozhodne stavební úřad jako při prodloužení lhůty u stavebního povolení. Od veřejnoprávní smlouvy může odstoupit pouze stavebník, nikoliv stavební úřad, a to za podmínky, kdy stavebník ještě stavbu nezapočal.

Je možné, že stavebník by nezískal souhlas třetích osob, pak by vydal stavební úřad rozhodnutí místo uzavření veřejnoprávní smlouvy. Rozhodnutí by bylo vydáno po procesu stavebního řízení, které se zahajuje na žádost stavebníka, proto stavebník by musel podat žádost o stavební povolení. Návrh veřejnoprávní smlouvy nelze považovat za žádost o stavební povolení.

5 Energetická zařízení

Za obnovitelné zdroje energie označujeme formu energie, která je přístupná na Zemi a pochází z jaderných změn v nitru Slunce, z nitra Země, především jeho teploty, ze setrvačnosti soustavy Země-Měsíc. Ve své podstatě by se vše dalo považovat za energii Slunce, ale i přesto to rozdělujeme na určité druhy fyzikální jevů, prostřednictvím kterých energie vzniká. Pokud díky sluneční energii vzniká vzdušné proudění, jedná se o větrnou energii, je-li sluneční energie přeměněna na potenciální energii vody, mluvíme o vodní energii.

Obnovitelné přírodní zdroje mají schopnost se při postupném spotřebovávání částečně nebo úplně obnovovat, a to samy nebo za přispění člověka. Neobnovitelné přírodní zdroje spotřebováváním zanikají⁴². Rozdělení, které zdroje energie jsou, nebo nejsou obnovitelné je občas složité posoudit. Proto zákon č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií v § 2 odst. 1 b) definuje obnovitelné zdroje jako nefosilní přírodní zdroje energie, jimiž jsou energie větru, energie slunečního záření, geotermální energie, energie vody, energie půdy, energie vzduchu, energie biomasy, energie skládkového plynu, energie kalového plynu z čistíren odpadních vod a energie bioplynu⁴³.

V České republice jsou využívány nejčastěji energie sluneční, vodní, energie získávána spalováním biomasy, bioplynu a v menší míře větrné energie. Z neobnovitelných zdrojů Česká republika využívá převážně energii jadernou, energii získávanou spalováním uhlí nebo plynu v paroplynových elektrárnách.

Nejvíce diskutovatelnou formou energie je bezesporu energie jaderná. Najde se mnoho odpůrců jaderné energie, ale také spoustu zastánců. Většina lidí, kteří zaujmají odmítavý postoj vůči jaderným elektrárnám, nejsou ve věcech jaderné energetiky příliš poučení. V České republice v dnešní době panuje spousta mýtů kolem jaderných elektráren, především naprosto nepotvrzených tezí, a lidi ze strachu věří i nepodloženým informacím. Tento strach z jaderných zařízení vzrostl po havárii v Černobylské elektrárně ze dne 26. dubna 1986. Pokud by byla jaderná energie opravdu tak nebezpečná, jak je mezi lidmi rozšířeno, tak by ke dni 1. 2. 2014 nebylo

⁴² § 7 odst. 2 zákon č. 17/1992 Sb. o životním prostředí

⁴³ § 2 odst. 1 b) zákon č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií

v provozu 434 jaderných reaktorů, ve výstavbě 70 reaktorů a v plánu by jich nebylo 173⁴⁴.

Jestliže jaderné elektrárny celosvětově vyrábí 13 % celkové elektrické energie, uhelné elektrárny se podílí na výrobě elektrické energie ze 44 %. V České Republice je tato hodnota kolem poloviny celkové vyrobené elektrické energie. Proti jaderným elektrárnám, které jsou na území České Republiky pouze 2, se zařízení spalující uhlí vyskytují na 13 lokalitách. I přesto, že z hlediska ekologie na tom uhelné elektrárny nejsou moc dobře, jejich počet se neredukuje, právě naopak bude spíše přibývat vzhledem k růstu poptávky elektrické energie.

Elektrickou energii vyrobenou z obnovitelných zdrojů je povinnost vykupovat a postupy stanoví energetický regulační úřad vyhláškou. Energetický regulační úřad zejména chrání oprávněné zájmy zákazníků a spotřebitelů v energetických odvětvích. V působnosti Energetického regulačního úřadu je regulace cen, podpora hospodářské soutěže v energetických odvětvích, výkon dohledu nad trhy v energetických odvětvích, podpora využívání obnovitelných a druhotných zdrojů energie, podpora kombinované výroby elektřiny a tepla, podpora biometanu⁴⁵.

V následujících kapitolách se budeme již věnovat obnovitelným zdrojům energie, a to energii solární, energii větru, vody, geotermální energii nebo energii spalování biomasy a bioplynu.

5.1 Solární energie

Sluneční energie je důsledkem termonukleárních reakcí. Tyto reakce probíhají na Slunci a při nich se přeměňuje vodík na helium, přičemž vzniká velké množství tepla. Z hlediska ekologie a ochrany životního prostředí, patří využití sluneční energie k nejšetrnějším způsobům. Sluneční energie je nesmírně velká, vzhledem k tomu, že při vzniku termonukleárních reakcí je teplota kolem 15 milionů stupňů Celsia. Lidstvo nyní z tohoto obrovského množství energie dokáže získat pouze minimální část a je prakticky zanedbatelné.

⁴⁴ Zdroj www.cez.cz

⁴⁵ §17 odst. 4 zákon č. 458/2000 Sb. o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon)

Stát se snaží o podporu využití solární energie stejně jako o využití další obnovitelných zdrojů, prostřednictvím zelených bonusů a zvýhodnění, proto byl v nedávně době velký boom solárních elektráren. V České Republice se využívají termosolární systémy a fotovoltaická zařízení. Nejznámějším sluneční zařízením je solární panel. Ten je tvořen fotovoltaickými články, které mění sluneční energii na energii elektrickou. Ať se bude fotovoltaický systém instalovat na střeše nebo na zelené louce, je dobré jej orientovat optimálně na jih, se sklonem v úhlu 30-35°. Pokud jsou solární moduly za sebou, může se stát, že když stojí Slunce nízko nad obzorem, budou se jednotlivé panely vzájemně zastiňovat. Proto je nezbytné, aby byl mezi dvěma moduly odstup o šíři dvojnásobné, než je výška modulu⁴⁶. Z toho je patrné, že fotovoltaické systémy vyžadují na ideální provoz (za daných podmínek) velkou plochu. Na trhu jsou také natáčecí fotovoltaické panely, ale je otázkou, zda jsou vhodnější než ty, které jsou stacionární. Vzhledem k tomu, že by tyto panely potřebovaly místo nejen za sebou nebo před sebou, ale i vedle sebe stejně velké místo, je možné, že v podmínkách v České republice jsou tyto panely méně účinné v poměru k zabranému místu. Existuje mapa s průměrnými ročními hodnotami slunečního svitu v České republice, podle které je možno se řídit při rozvržení fotovoltaických systémů tak, aby výsledná získaná elektrická energie byla co největší.

Fotovoltaické články slouží na přímou přeměnu v elektrickou energii a jejich ohřev je nežádoucí, kdežto solární termické systémy slouží právě k ohřevu. Mezi tyto solární termické systémy se řadí především solární kolektory. Kolektory zachycují sluneční záření a přeměňují ho na teplo. Je několik druhů a možností rozdělení solárních kolektorů, které závisí na požadavku spotřebitele, pro jaký účel a kde by chtěl solární kolektor použít. Důležitým parametrem pro výběr vhodného kolektoru je samozřejmě také jeho účinnost. Poměr mezi zachyceným množstvím tepelné energie a dopadajícím množstvím sluneční energie v určitém časovém úseku vyjadřuje energetickou účinnost kolektoru⁴⁷.

Získanou tepelnou energii lze uložit například v akumulární nádobě, tedy nabyté teplo se nemusí ihned spotřebovat. U fotovoltaických systémů lze získanou energii

⁴⁶ QUASCHING V., Obnovitelné zdroje energií, Grada Publishing, Praha, 2010, Str. 107

⁴⁷ PETRÁŠ D., a kol, Nízkoteplotní vytápění a obnovitelné zdroje energie, JAGA, Bratislava, 2008, Str. 78

také akumulovat například do baterií, ale tento proces je proti ukládání tepelné energie ze solárních kolektorů složitější.

5.2 Energie větru

Větrem rozumíme horizontální složku pohybu vzduchu. Použití větru k využití jeho energie bylo dáno historicky větrnými mlýny. Dlouho před začátkem našeho letopočtu se v Orientu používala větrná kola a jejich funkce byla zavlažovací. První větrný mlýn na území České republiky byl již v roce 1277 v Praze.

Díky sluneční energii vzniká vítr tak, že Slunce Zemi neohřívá rovnoměrně, vznikají mezi oblastmi rozdíly, které se snaží vyrovnávat pomocí větru. Na pohyb větru se ze slunečního záření přemění asi 2 %. Nejlepší využitelná oblast pro energii větru je nad mořem, protože zde nejsou žádné překážky, které by mohly vítr zpomalovat. Proto, abychom zajistili aspoň část energie, musí se zařízení pro využití větrné energie postavit vysoko do hor nebo mít velkou plochu. Avšak nevhodnější možná oblast k využití energie větru je tam, kde vzduch proudí na pevninu rovnou z moře. Pro Českou republiku jsou možné využitelné oblasti v Krušných horách, Jeseníkách nebo Českomoravské vrchovině. Tím, že se u nás jedná většinou o ochranná území, je povolení větrných elektráren horší.

Větrné elektrárny se rozdělují podle výkonu na malé, střední a velké. Asi každý si vybaví typickou větrnou elektrárnu jako „větrník“. Jedná se velmi čistou energii, i z hlediska úmrtnosti ptáků, která je stále diskutovanou otázkou v této oblasti. Ptáci totiž otáčející se rotorové listy vidí již z dálky a dokážou se jim vyhnout, případně poznají i pomalu otáčící se listy a mnohem horší jsou pro ně velké skleněné plochy.

5.3 Energie vody

Sluneční záření má opět velký podíl na vzniku energie vody prostřednictvím dopadajícího záření, které způsobuje koloběh vody. Vodní energie se dá lehce přeměnit na elektrickou energii. Vodní elektrárny se dělí na malé vodní elektrárny a

na velké vodní elektrárny. V České republice nejsou významné přírodní poměry ke vzniku velkých vodních děl, ale malých vodních elektráren je obrovské množství, i když z hlediska historie bylo vodních mlýnů a malých vodních elektráren více. Vzhledem k tomu, že malým vodním elektrárnám a celkově energii vody je věnována celá kapitola, nebudeme se tím zde již dále zabývat.

5.4 Geotermální energie

Jde o nejstarší energii na naší planetě. Geotermální energie je projevem tepelné energie zemského jádra, která vzniká rozpadem radioaktivních látek a působením slapových sil. Jejými projevy jsou erupce sopek a gejzírů, horké prameny či parní výrony. Využívá se ve formě tepelné energie, či pro výrobu elektrické energie v geotermálních elektrárnách⁴⁸. Zemské teplo zahřívá podzemní vody. V podmínkách České republiky připadá v úvahu využití geotermální energie prostřednictvím tepelných čerpadel.

Využití geotermální energie je buď ve formě tepelné energie pro vytápění nebo pro výrobu elektrické energie v geotermálních elektrárnách. Využití teplo se dá z půdy pomocí půdních kolektorů, z podloží hlubinným vrtem, z okolního vzduchu, podzemní vody nebo z povrchových vod. Pokud by někdo chtěl využít geotermální energie, byla vydána mapa tepelného toku. Jde asi o 28 vhodných lokalit a zájemce zde nalezne, zda se nachází ve správné lokalitě nebo ne.

5.5 Biomasa

Pojem biomasa je dnes hojně rozšířen, takže v zákoně musel být taky upraven pro pochopení jeho významu. Tedy biomasou rozumíme biologicky rozložitelnou část produktů, odpadů a zbytků biologického původu z provozování zemědělství a hospodaření v lesích a souvisejících průmyslových odvětvích,

⁴⁸ Zdroj www.cez.cz

zemědělské produkty pěstované pro energetické účely a biologicky rozložitelnou část průmyslového a komunálního odpadu⁴⁹.

Stát rovněž podporuje i využití biomasy jako obnovitelného zdroje energie a podporuje elektřinu vyrobenou z biomasy spalováním nebo zplynováním, anaerobní fermentace nebo spalování biokapalin. Při výrobě biometanu je biomasa využívána v procesu anaerobní fermentace⁵⁰. V České Republice je možné použít biomasu odpadní a záměrně vyprodukovanou, která je složena především z rychle rostoucích dřevin (energetické dřeviny) a nedřevnatých plodin (energetické byliny). Biomasa je spalována přímo nebo jsou spalovány kapalné nebo plynné produkty jejího zpracování, záleží na druhu biomasy.

I přesto, že se jedná o historicky nejstarší zdroj energie⁵¹, má i dnes využití biomasy jako obnovitelného zdroje energie velmi žádoucí význam vzhledem k jeho minimálním dopadům na životní prostředí.

5.6 Bioplyn

Bioplynem rozumíme plynné palivo vyráběné z biomasy používané pro výrobu elektřiny, tepla nebo pro výrobu biometanu⁵². Biometan je tedy upravený bioplyn srovnatelný kvalitou a čistotou se zemním plynem, který je po vstupu do přepravní nebo distribuční soustavy považován za zemní plyn⁵³.

Bioplyn vzniká tedy procesem biologického rozkladu biomasy ze vzniku vody, CO₂ a metanu. Získaný bioplyn je směsí metanu a CO₂ a dalších méně výrazných komponentů jako je vodní pára, kyslík, dusík, amoniak, voda a sirovodík. Takto získaný bioplyn se musí ještě očistit od nežádoucích látek jako je například voda.

Velmi často nalezneme bioplynové stanice v blízkosti skládek odpadů, protože zde díky biologickému rozkládání odpadu vzniká kvašením skládkový plyn,

⁴⁹ § 2 b) zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů

⁵⁰ § 3 odst. 3 Vyhláška č. 477/2012 Sb., o stanovení druhů a parametrů podporovaných obnovitelných zdrojů pro výrobu elektřiny, tepla nebo biometanu a o stanovení a uchování dokumentů

⁵¹ Předci využívali spalování biomasy pro vznik ohně

⁵² § 2 c) zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů

⁵³ § 2 e) zákona č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů

který se jímá a dále zpracovává. Může se díky němu vytvářet elektrická energie pro samotnou bioplynovou stanici a nejbližší okolí nebo se vyrábět teplo.

6 Malé vodní elektrárny

6.1 Historický vývoj stavby malých vodních elektráren

Již od středověku byla vodní kola využívána k přeměně vodní energie na mechanickou a vznikalo tak spoustu oblastí, kde se vodní energie používala, a to především k drcení zrna v mlýnech. Vodní kola se postupně zdokonalovala a zvyšovala se účinnost, ale v 19. a 20. století bylo využití vodních zdrojů razantně potlačeno rozvojem parních strojů a těžbou uhlí. Těžba uhlí ve své době vzrostla natolik, že České země se v roce 1847 podílely 73,3% na celkové těžbě uhlí v celém Rakousku-Uhersku a v roce 1890 to bylo až 92,6%. Během této doby si některé provozovny vybudovaly svou vlastní malou vodní elektrárnu, ale z počátku pouze k osvětlení. V roce 1918 byly výkony nejvýznamnějších vodních elektráren od 10 do 100 kW a pouze některé výrazně vybočovaly. S výkonem 8 MW to byla vodní elektrárna Pod Čertovou stěnou ve Vyšším Brodě nebo Štvanice v Praze s výkonem daleko nižším 1,42 MW. Na začátku 20. století se vodní energie začíná pomalu využívat. V roce 1913 byl podíl výroby malých vodních elektráren 1,75% ale v roce 1919 už byl 7,3%.

V roce 1919 byl přijat zákon č. 438/1919 Sb. o státní podpoře při zahájení soustavné elektrizace a tím bylo stanoveno podporovat budování vodních elektráren z veřejných prostředků. Zákon říkal, že soustavná elektrizace je veřejným zájmem a díky tomu došlo k výraznému nárůstu využívání vodní energie u nás. Tímto zákonem bylo umožněno např. vyvlastňování pozemků pro výstavbu vedení, úlevy na daních a další výhody. Tím se také snižoval počet samostatných vodních elektráren, ale zvyšoval se jejich instalovaný výkon. V poválečném období byly vybudovány např. elektrárna Lomazice na Ohři s instalovaným výkonem 7,8 MW nebo Miřejovice na Vltavě s výkonem 3,5 MW. V době 1926-1929 byla také zrekonstruována elektrárna Pod Čertovou stěnou a její výkon byl zvýšen na 16,2 MW. Do roku 1930 se výroba elektrické energie zvýšila 5,5 krát.

U nás došlo v letech 1930-1944 k rozvoji výroby elektrické energie i přesto, že byla hospodářská krize. Rozvoj byl způsoben například tím, že nebyla jednotná

tarifní politika, nebezpečí války zapříčinilo strach napojit velká území na velké elektrárny v pohraničí. Po válce stát převzal výstavbu a provozování elektráren a znárodnovacím dekretem bylo znárodněno 1 350 podniků zabývajících se výrobou a prodejem elektřiny. V období 1950-1962 došlo k největšímu rozmachu výstavby velkých vodních elektráren jako Slapy s výkonem 144 MW, Lipno se 120 MW a v letech 1961-1962 vodní elektrárna Orlický s výkonem 364 MW. V 70. letech významně vzrostly ceny energetických surovin, a proto se většina států snažila orientovat na využívání vlastních zdrojů energie, tedy i vodní. Po roce 1990 bylo úplné uvolnění soukromého podnikání v oblasti malých vodních elektráren. Zrušilo se omezení výroby elektřiny hranicí 200 000 kWh/rok.

6.2 Historický vývoj práva na užívání vodní energie

V římském právu byly tekoucí vody veřejným statkem a nikdo, ani stát, k nim neměl vlastnické právo, stát pouze vykonával dohled nad užíváním vody. V římském státě byla povolena výstavba vodních kol k osobnímu prospěchu za předpokladu, že nepřekážely nebo nečinily škodu sousedům. Ve středověku v německém právu toto pojetí pozměnili tak, že určili stát za vlastníka veřejných vod.

Obdobně jako v německém právu se v Čechách určil vlastníkem tekoucích vod stát. Od 10. století byla vybírána cla na řekách a knížata z řek měla značný prospěch. Z těchto cel byly hrazeny práce s údržbou okolí řek, především břehů. Vladislavské zřízení zemské z roku 1500 v čl. 552 stanovilo, že splavné řeky jsou statkem obecným. Již v té době si lidé uvědomovali, že voda je důležitým zdrojem energie i obživy. Dokazuje to Obnovené zřízení zemské z 10. 5. 1627 v článku Z. XLVI O řekách „...každý může vodu skrze jeho pozemky a půdu nabírat...voditi a svozovati...svozuj ji opět tam, kde dříve měla odtok z pozemku jeho, a tudíž v dřívější a starý odtok. Neučinil-li by pak toho a vysušil-li by se potok...potrestán bude pokutou 100 kop grošů českých.“⁵⁴ Rakouský všeobecný zákoník z roku 1811 dělil vodu na 2 druhy, a to vody veřejné a vody soukromé.

⁵⁴ Pažout F., Malé vodní elektrárny, str. 225

Prvním uceleným právním předpisem byl Říšský vodní zákon č. 93/1869 říšský zákon. Na základě vydání tohoto zákona byly vydány zemské zákony, a to pro Čechy zákon č. 71/1870 český zemský zákon, pro Moravu zákon č. 65/1870 moravský zemský zákon a pro Slezsko zákon č. 51/1870 slezský zemský zákon. Vodní tok byl považován za veřejný statek od místa, které bylo v den, kdy vstoupil v platnost Říšský vodní zákon č. 93/1869 říšský zákon, užíván k plavbě vory a loděmi. Platnost českého zemského zákona byla vládním nařízením č. 305/1942 Sb. rozšířena na celé území Čech a Moravy včetně bývalého Slezska. Tato úprava pak u nás platila až do roku 1955⁵⁵. Zákon č. 11/1955 Sb., o vodním hospodářství nahradil dosavadní právní úpravu a upravil vodohospodářské poměry s ohledem na společenskoekonomické poměry po únoru 1948. Objevilo se centrálního plánování, plánovitě usměrňování hospodaření s vodními zdroji a nadřazenost veřejných zájmů zájmům jednotlivců.⁵⁶ Dalším předpisem je zákon č. 138/1973 Sb., o vodách, který vycházel ze skutečnosti, že vodní zdroje na našem území jsou omezené, a proto je třeba, aby byly využívány co nejúčelněji a definoval pojem vodohospodářská díla.⁵⁷

V dnešní době je nejdůležitějším právním pramenem pro oblast vodního práva zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „vodní zákon“). Zákon nabyl účinnosti dne 1. 1. 2002.

Vodní zákon upravuje právní vztahy k povrchovým a podzemním vodám, vztahy fyzických a právnických osob k využívání povrchových a podzemních vod, jakož i vztahy k pozemkům a stavbám, s nimiž výskyt těchto vod přímo souvisí, a to v zájmu zajištění trvale udržitelného užívání těchto vod, bezpečnosti vodních děl a ochrany před účinky povodní a sucha⁵⁸. Vlastnictvím se voda stává až po odebrání z povrchových nebo podzemních vod. Zákon toto výslovně stanoví: „Povrchové a podzemní vody nejsou předmětem vlastnictví a nejsou součástí ani příslušenstvím pozemku, na němž nebo pod nímž se vyskytují; práva k těmto vodám upravuje tento

⁵⁵ BÖHM, Antonín; ŠILAR, Jiří. Vodní zákon a související předpisy. Praha : Státní zemědělské nakladatelství, 1975. s. 28-30.

⁵⁶ BEJČEK, J., MAREK, K., KRATOCHVÍL, V. aj. Právo životního prostředí - 2.díl. 2. přeprac. vyd. Brno : Masarykova univerzita, 2006. s. 69.

⁵⁷ §38 zákona č. 138/1973 Sb., o vodách

⁵⁸ § 1 odst. 2 vodního zákona

zákon.⁵⁹ Pro náš účel je malá vodní elektrárna stanovena v zákoně jako „stavba k využití vodní energie a energetického potenciálu“⁶⁰.

6.3 Rozdělení vodních elektráren

Vodní elektrárny můžeme dělit podle různých hledisek a zde budou uvedeny ta nejzákladnější hlediska. Prvním zásadním dělením je podle instalovaného výkonu. Podle ČSN 75 01 28 dělíme vodní elektrárny na malé vodní elektrárny s instalovaným výkonem do 10 MW, které se dále dělí na domácí vodní elektrárny s instalovaným výkonem do 35 kW, vodní mikroelektrárny s instalovaným výkonem od 35kW do 100 kW, vodní minielektrárny s instalovaným výkonem od 100 kW do 1000kW a na průmyslové vodní elektrárny s instalovaným výkonem od 1 MW do 10 MW. Po malých vodních elektrárnách následují střední vodní elektrárny s instalovaným výkonem od 10 MW do 200 MW a velké vodní elektrárny s instalovaným výkonem nad 200 MW. Velké vodní elektrárny se podílí na výrobě elektrické energie 17 % z celkové výroby v České republice. Největší vodní elektrárnou u nás z hlediska instalovaného výkonu je elektrárna Dlouhé stráně s instalovaným výkonem 650 MW, dále jsou to Dalešice s instalovaným výkonem 450 MW a Orlík s instalovaným výkonem 364 MW.

Dalším kritériem pro rozdělení vodních elektráren je třídění podle systému soustředění vodní energie. Prvním zástupcem jsou přehradní a jezové vodní elektrárny, které vytvoří spád pomocí vzdouvacího zařízení, jakým je přehrada nebo jez. Přehradní elektrárna je typická svým vzhledem, kdy velká vodní plocha je zastavena betonovou zdí a voda teče dál o několik (i desítek) metrů pod původní hladinou a je zde tedy patrný značný rozdíl hladin. Odvedení vody z původního koryta k turbínám a zpětné přivedení do koryta je znakem derivačních vodních elektráren. Zde je vzdouvacím zařízením jez, který přivádí vodu. Dalším zástupcem tohoto systému jsou vodní elektrárny přehradně-derivační, kde vzdouvacím zařízením je přehrada. Posledním typem jsou přečerpávací vodní elektrárny, které slouží k hydraulické akumulaci elektrické energie. Principem tohoto druhu vodní

⁵⁹ § 3 odst. 1 vodního zákona

⁶⁰ § 55 odst. 1 g, vodního zákona

elektrárny je přečerpávání vody při přebytku elektrické energie a vytváření elektrické energie při jejím nedostatku.

Vodní elektrárny dále dělíme na průtočné a akumulární, tj. podle charakteru provozu. Akumulární pracují s řízeným odběrem vody z akumulární nádrže vytvářející spád a průtočné pracují bez ovlivnění přirozeného průtoku⁶¹.

Posledním důležitým dělením je podle velikosti spádu, kdy vodní elektrárny dělíme na nízkotlaké se spádem do 20 m, středotlaké se spádem od 20 m do 100 m a vysokotlaké se spádem nad 100 m. Další možnost dělení je například podle uspořádání strojovny atd.

6.4 Konstrukční řešení malých vodních elektráren

Vhodné lokality pro výstavbu malých vodních elektráren jsou využity pouze z 26 %⁶², proto je třeba se zaměřit na rozvoj dalších malých vodních elektráren, jejich stavbu a konstrukci. V dnešní době jsou nejvíce využívány 4 typy turbín pro stavbu malých vodních elektráren. Jsou jimi Peltonova turbína, Bánkiho turbína, Francisova turbína a Kaplanova turbína.

Peltonova turbína je nejpoužívanějším typem rovnotlaké turbíny. Předností této turbíny je jednoduchost konstrukčního a hydraulického řešení. „Oběžné kolo se skládá z náboje a po obvodu rozmístěných oběžných lopatek ve tvaru dvojice korečků symetricky položených vzhledem k rovině kolmé na osu otáčení oběžného kola.“⁶³To také znamená, že regulace výkonu má značnou rychlost, která je umožněna změnou průtoku.

Bánkiho turbína je radiální turbína s dvojnásobným průtokem, jedná se o typ rovnotlaké turbíny příčně protékané s jednoduchou konstrukcí. Voda zde protéká oběžným kolem dvakrát. V případě velmi malých spádů je použitelná pro malé domácí elektrárny.

Důležitějším typem turbíny než Bánkiho je Francisova turbína. Jedná se o nejrozšířenější typ přetlakové turbíny především v minulosti. Tento typ turbíny byl

⁶¹ P. Gabriel, F. Čihák, P. Kalandra, Malé vodní elektrárny, ČVUT, Praha, 1998

⁶² J. Škorpil, M. Kasářík, Obnovitelné zdroje energie I., ZČU, Plzeň, 2009, s. 64

⁶³ J. Škorpil, M. Kasářík, Obnovitelné zdroje energie I., ZČU, Plzeň, 2009, s. 64

často vidět u vodních mlýnů, kde bylo velké oběžné kolo, na kterém byly přichyceny lopatky, a obíháním voda stékala z lopatky na další lopatku. V dnešní době Francisova turbína zaznamenala určité moderní pokroky, ale základ turbíny zůstal stejný.

Kaplanova turbína má velkou přednost v dvojité regulaci, která vede ke zvýšení účinnosti v regulačním rozsahu provozních režimů. Hmotnost a rozměry jsou ve srovnání s Francisovou turbínou stejných parametrů menší. Nevýhodou je však vyšší investice, především u použitých odolnějších materiálů. Kaplanova turbína má velký rozsah použití, od nejnižších spádů až do 100 m.

Samozřejmě jsou ještě další typy turbín, ale ty nejsou tak využívány jako výše zmíněné 4 druhy. Pro úplnost můžeme zmínit Reiffensteinovu turbínu, která nemá lopatky, ale pouze spirálu, Dériazovou turbínu, která má podobnou konstrukci jako Kaplanova nebo třeba Thomanovu turbínu, která je typická natáčivými lopatkama.

6.5 Stavební povolení k vodním dílům

Vodní díla jsou stavby, u kterých jsou příslušné stavební úřady označovány jako speciální a jsou to vodoprávní úřady. Vodní zákon je zákonem speciálním ve vztahu ke stavebnímu zákonu nebo správnímu řádu. Procesní postupy se tedy použijí z vodního zákona, a pokud tam některá ustanovení nenalezneme, použijeme stavební zákon nebo správní řád. K provedení vodních děl, k jejich změnám a změnám jejich užívání, jakož i k jejich zrušení a odstranění je třeba povolení vodoprávního úřadu. Povolení k provedení nebo změně vodního díla, které má sloužit k nakládání s vodami povolovanému podle § 8, může být vydáno jen v případě, že je povoleno odpovídající nakládání s vodami nebo se nakládání s vodami povoluje současně s povolením k provedení nebo změně vodního díla⁶⁴. V případě podle § 126 odst. 5 se povolení k provedení nebo změně vodního díla nevydává současně s rozhodnutím podle zákona o integrované prevenci; práva a povinnosti vyplývající z povolení k provedení, změně vodního díla nebo změně jeho užívání lze vykonávat nejdříve ode

⁶⁴ § 9 odst. 5 vodního zákona

dne nabytí právní moci rozhodnutí podle zákona o integrované prevenci⁶⁵. Takže povolení vodoprávního úřadu bude potřeba pro provedení vodních děl, k jejich změnám, změnám v užívání, fyzickému odstranění nebo zrušení.

V případě, že se vydá rozhodnutí, kterým se zruší vodní dílo, přestane být věc vodním dílem a nejčastěji zůstane dále obecnou stavbou a bude spadat pod příslušnost obecného stavebního úřadu.

Účastníci stavebního řízení jsou taxativně vymezeni v § 109 SZ. Jedná se o stejné účastníky jako v obecném stavebním řízení, jen stavebním úřadem je vodoprávní úřad.

Stavební řízení o stavební povolení vodního díla se zahajuje na žádost. Vzor žádosti o stavební povolení pro vodní díla je v příloze. Je zde přiloženo i obecné stavební povolení, takže je lze vzájemně porovnat.

Stavební povolení může být nahrazeno veřejnoprávní smlouvou za podmíněk stanovených v § 161 a násl. správního řádu. Vodní zákon obsahuje dvě ustanovení, jimiž na jedné straně výrazně posiluje „věcný“ charakter některých povolení nakládání s vodami, a na druhé straně působí mimořádně preventivně ve vztahu k nežádoucím situacím, kdy by v konkrétní lokalitě bylo např. vydáno povolení k nakládání s vodami, ale k faktickému využití tohoto oprávnění by nejspíše nikdy nedošlo z důvodu objektivní nemožnosti vodní dílo, jež by k takovému nakládání sloužilo, v daném místě realizovat⁶⁶. Zde mluvíme o principu dvojí prevence, který podporuje potřebu hospodárného využití vodních zdrojů a také ctí zásadu rychlosti a hospodárnosti stavebního řízení. Výše uveden § 15 odst. 1 vodního zákona je úzce spojen s § 9 odst. 5 téhož zákona, protože je zbytečné vydat povolení na nakládání s vodami, když nebude existovat příslušné vodní dílo a naopak je nemístné, aby stálo vodní dílo a nemělo povolení k nakládání s vodami (pokud je k tomu potřeba). Pro úplnost a porovnání s § 15 odst. 1 vodního zákona zde citujeme § 9 odst. 5 téhož zákona. Povolení k nakládání s vodami, které lze vykonávat pouze užíváním vodního díla, je možné vydat jen současně se stavebním povolením k takovému vodnímu dílu ve společném řízení, pokud se nejedná o vodní dílo již existující nebo povolené. V případě vydávání povolení k nakládání s vodami současně s povolením k provedení

⁶⁵ § 15 odst. 1 vodního zákona

⁶⁶ HORÁČEK Z., KRÁL M., STRNAD Z., VYTEJČKOVÁ V., Vodní zákon s podrobným komentářem po velké novele stavebního zákona k 1. 1. 2013, Soudy, Praha, 2013, Str. 39

vodního díla se výroky těchto povolení vzájemně podmiňují; pokud by byla odvoláním napadena obě tato rozhodnutí, provede se nejdříve odvolací řízení o odvolání proti povolení k nakládání s vodami, přičemž odvolací řízení, jehož předmětem je stavební povolení k provedení vodního díla, se přerušuje do dne, kdy nabude právní moci rozhodnutí odvolacího správního orgánu vydané v řízení o odvolání proti povolení k nakládání s vodami⁶⁷.

Povolení k nakládání s vodami je časově omezené a stanoví se v něm účel, rozsah, povinnosti a podmínky, za kterých povolení vydává. Časové omezení je také určeno zákonem u některých vodních děl, například k nakládání s vodami pro jejich vzdouvání nebo akumulaci se vydává na dobu užívání vodního díla⁶⁸ nebo povolení k nakládání s vodami pro využití jejich energetického potenciálu nemůže být kratší než 30 let⁶⁹. Povolení vodoprávního úřadu k nakládání s vodami dává oprávněnému právo nakládat s vodami v rámci tohoto povolení při splnění povinností uložených v něm. Není však povinen takové povolení zcela a neustále využívat. Je oprávněn, i zcela bez důvodu, nenakládat s vodami, ačkoliv má takové povolení⁷⁰.

Za vodní dílo se považuje stavba, která slouží ke vzdouvání a zadržování vod, umělému usměrňování odtokového režimu povrchových vod, k ochraně a užívání vod, k nakládání s vodami, ochraně před škodlivými účinky vod, k úpravě vodních poměrů nebo k jiným účelům (mimo jiné) stavby k využití vodní energie a energetického potenciálu⁷¹. Za stavbu podle tohoto ustanovení lze považovat průtočné, akumulární nebo přečerpávací vodní elektrárny. Je vyžadován vždy souhlas s nakládáním s povrchovými vodami k využití jejich potenciálu. Můžeme zde zahrnout i vrty, ze kterých se odebírá podzemní voda k využití energetického potenciálu, přičemž i vrty potřebují souhlas k nakládání s vodami. Pokud se jedná o vrty, kdy se podzemní voda nečerpá nebo neodebírá, je k nim nutný souhlas vodoprávního úřadu, ale již se nejedná o vodní díla.

Zákon zvláště stanovuje, že je zakázáno poškozovat vodní díla a jejich funkce. Vlastník vodního díla je odpovědný za jeho stav, a proto při poškození třetí osobou

⁶⁷ § 9 odst. 5 vodního zákona

⁶⁸ § 9 odst. 7 vodního zákona

⁶⁹ § 9 odst. 6 vodního zákona

⁷⁰ Výklad Ministerstva zemědělství č. 18 k vodnímu zákonu a souvisejícím právním předpisům ze dne 4. 8. 2004

⁷¹ § 55 odst. 1 g, vodního zákona

může vlastník vodního díla vymáhat případnou škodu po osobě, která poškození způsobila, avšak v soukromoprávním sporu.

Vlastník vodního díla má v zákoně vymezeny povinnosti, jejichž porušení je přestupkem. Jako důležitou povinnost můžeme uvést, že vlastník vodního díla je povinen dodržovat podmínky a povinnosti, za kterých bylo vodní dílo povoleno a uvedeno do provozu nebo udržovat vodní dílo v řádném stavu tak, aby nedocházelo k ohrožování bezpečnosti osob, majetku a jiných chráněných zájmů⁷². Náklady udržovacích prací nese vlastník vodního díla. Při porušení těchto ustanovení se vlastník vodního díla dopustí přestupku. Za tyto 2 porušení povinnosti lze uložit pokutu do 1 000 000 Kč v prvním případě a do 500 000 Kč v případě, kdy nebude vodní dílo udržovat v řádném stavu. Pokud se tohoto porušení dopustí právnická osoba nebo podnikající fyzická osoba, jedná se o správní delikt a výše pokuty bude u obou porušení až 1 000 000 Kč.

⁷² § 59 odst. 1 a), a b), vodního zákona

7 Závěr

Stavební řízení patří jistě k těm složitějším správním řízením, především proto, že jsou na stavebníka kladeny vysoké požadavky a podmínky, za kterých může stavět a co musí k žádosti o stavební záměr přiložit. Je ale i možné, že někteří účastníci stavebního řízení jsou poprvé účastníky jakéhokoliv řízení, a proto nemusí vždy vědět o všech svých právech a povinnostech, která jsou mu dána. Tímto účastníkem nemusí být ani ze své vůle, stačí žádost majitele sousedního pozemku. Proces stavebního řízení i přesto, že je složitější, nelze se mu ve chvílích, když chce dotyčná osoba stavět, vyhnout. Postup stavebních orgánů ve stavebním řízení jsem popsala v kapitole o stavebním řízení, kde jsou dány i jiné typy řízení.

Stavební řízení je postup stavebního úřadu k vydání stavebního povolení a vždy je třeba určit, o jakou stavbu se jedná. Je vymezena spousta staveb, u kterých se nevyžaduje ohlášení nebo u kterých se ohlášení vyžaduje a je třeba vždy řešit konkrétní stavební záměr individuálně. Mnohdy ani sám stavebník neví, zda mu bude jeho stavební záměr povolen nebo ne, i přesto, že je zde zásada legitimního očekávání, námítky majitelů sousedních pozemků mohou mít také značný význam.

Stavební povolení je již samotný výsledek stavebního řízení a jedná se o kladný výsledek. Stavebník po jeho vydání může stavět a nejinak je to u staveb malých vodních elektráren. Ve stavebním povolení by se měl stavebník vždy dozvědět, jak stavební úřad postupoval a které úvahy byly pro něj důležité.

Ve třetí části jsem popsala obnovitelné zdroje energie a co si pod tímto pojmem vlastně představit. Právě proto, že fotovoltaika poslední dobou byla díky zeleným bonusům hojně využívána, popsala jsem sluneční energii více, než ostatní. V úvodu této části jsem se zmínila o problému s názvem „jaderná energie“, kdy stále tento pojem u některých lidí vyvolává panickou představu konce světa, avšak většinou toto pramení z čisté nevědomosti o problematice jaderné energie. Téma jaderné energetiky by vydalo na samostatnou diplomovou práci, proto jsem se o něm zmínila pouze okrajově, ale i přesto tomu přiřkládám velkou váhu. V této části jsem se zmínila také o geotermální energii, která je pro spoustu lidí neznámý pojem, ale v souvislosti s tepelnými čerpadly se jedná o důležitý zdroj obnovitelné energie pro

hodně rodinných domů nebo zařízení, které využívají potenciál Země prostřednictvím právě tepelných čerpadel.

V poslední části jsem rozvedla téma malých vodních elektráren. Historicky si prošly velmi významnými změnami a ne vždy bylo jednoduché využívat vodní energii. Zde jsem také popsala konstrukci malých vodních elektráren. Jedná se o technickou oblast, protože nejde řešit pouze stavební povolení, aniž by nebylo řečeno, pro jakou stavbu se vydává a jaké má konstrukční řešení. V této oblasti jsem se snažila nejít do hloubky, ale i tak jsou zde některé technické parametry.

V úplně poslední podkapitole jsem se věnovala samotnému stavebnímu povolení, které není tak snadné pro vodní díla získat právě proto, že je k tomu potřeba příslušnou projektovou dokumentaci, spoustu dalších faktorů jako je třeba vhodná lokalita. U malých vodních elektráren se nejedná pouze o vydání stavebního povolení, ale také o souhlas k povolení na nakládání s vodami. Jedno bez druhého je tedy stavebníkovi k ničemu. Vznikne-li ale malá vodní elektrárna, je to pro vlastníka tohoto vodního díla velkým přínosem v oblasti nezávislosti na veřejných dodávkách elektrické energie.

Tato práce měla za úkol zhodnotit stavební řízení, popsat postupy pro stavební povolení, především pro malé vodní elektrárny a tento cíl diplomová práce splnila.

Cizojazyčné resumé

This diploma thesis deals with building permit procedure and his results building licence. The first part of diploma thesis is applied to small hydroelectric power plants. The building permit procedure is connected so closely with administrative procedure because building regulations often make reference to administrative order. The building permit procedure is the process of construction administration to deliver building licence. The building permit procedure is initiated at the building application. The builder needs building application with documents which are specify at building regulations.

A building licence is in the second part. A building licence is a positive result of a building permit procedure. A builder can start building his project based on building licence. The building licence valid for two years since the date of delivery. They are buildings that do not require a building licence, but they require for example only notification.

In the third part of diploma thesis are the renewable energy sources. Here I describe solar energy, wind energy, hydropower, geothermal energy, energy from biomass and biogas. I describe their using at the present times. Photovoltaics expands today, so I give that more than other renewables. At the beginning of this chapter I deal with a little with nuclear energy.

Small hydroelectric power plants are source of electrical energy from water. In the history they underwent major changes. In this diploma thesis, I also deal with the technical aspect of the structural design of small hydroelectric power plants. To get a building licence for small hydropower plants is a very difficult process. It is also necessary agreement of using a water not only the building licence.

Použitá literatura:

Knižní publikace

BEJČEK J., MAREK K., KRATOCHVÍL V., aj., Právo životního prostředí – 2.díl., 2. přeprac. vyd., Brno, Masarykova univerzita, 2006

BÖHM A., ŠILAR J., Vodní zákon a související předpisy, Praha, Státní zemědělské nakladatelství, 1975

GABRIEL P., ČIHÁK F., KALANDRA P., Malé vodní elektrárny, ČVUT, Praha, 1998

HORÁČEK Z., KRÁL M., STRNAD Z., VYTEJČKOVÁ V., Vodní zákon s podrobným komentářem po velké novele stavebního zákona k 1. 1. 2013, Sondy, Praha, 2013

HRABCOVÁ, D., Principy dobré správy: sborník příspěvků přednesených na pracovní konferenci, Kongresový sál Kanceláře veřejného ochránce práv, Brno, 22. března 2006, Brno, Nakladatelství Masarykova univerzita, 2006

KADEČKA, S. a kol. Správní řád, Praha, ASPI, a. s., 2006

KLIKOVÁ, A., HAVLAN, P., Stavební právo-praktická příručka, 3. vyd., Praha, Nakladatelství Linde, 2009

MAREČEK J., DOLEŽAL J., SEDLÁČKOVÁ V., SKLENÁŘ T., TUNKA M., VOBRÁTILOVÁ Z., Komentář ke stavebnímu zákonu a předpisy související, Plzeň, Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013

PAŽOUT F., Malé vodní elektrárny, SNTL, Praha, 1990

PETRÁŠ D., a kol, Nízkoteplotní vytápění a obnovitelné zdroje energie, JAGA, Bratislava, 2008

PRŮCHA, P., POMAHAČ, R. Lexikon – Správní právo, Ostrava, Sagit, 2002

PRŮCHA, P., Zásady správního řízení se zřetelem k režimu stavebního zákona, Stavební právo, Bulletin, č.4, 1996

QUASCHING V., Obnovitelné zdroje energií, Grada Publishing., Praha, 2010

SKULOVÁ, S. a kol., Správní právo procesní, Plzeň, Aleš Čeněk, 2008

ŠKORPIL J., KASÁRNÍK M., Obnovitelné zdroje energie I., ZČU, Plzeň, 2009

VOPLÁLKA, V., Nový správní řád-rozsah působností a vztahy k jiným právním předpisům, Právní rozhledy, 2004, č. 21

Judikatura

NSS ze dne 28. 4. 2004, čj. 6 A 31/2001-91

Rozsudek NSS ze dne 19. 6. 2009 čj. 5 As 67/2008-111

Rozsudek NSS ze dne 17. 2. 2009 čj. 2 As 25/2007-118

Usnesení rozšířeného senátu NSS ze dne 18. 9. 2012 čj. 2 As 86//2010-76

Usnesení zvláštního senátu NSS ze dne 6. 9. 2012 čj. Konf/25/2012-9

Rozsudek KS v Hradci Králové, pobočka Pardubice ze dne 3. 2. 2011 čj. 52 A 77/2010-121

Krajský soud v Hradci Králové ze dne 30. 7. 2003 čj. 30 Ca 217/2002-27

Výklad Ministerstva zemědělství č. 18 k vodnímu zákonu a souvisejícím právním předpisům ze dne 4. 8. 2004

Právní předpisy

Zákon č. 138/1973 Sb., o vodách

Zákon č. 360/1992 Sb., o výkonu povolání autorizovaných architektů a o výkonu povolání autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě

Zákon č. 17/1992 Sb. o životním prostředí

Zákon č. 2/1993 Sb. - Listina základních práv a svobod

Zákon č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií

Zákon č. 458/2000 Sb. o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon)

Zákon č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů (zákon o silničním provozu)

Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon)

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu

Zákon č. 165/2012 Sb., o podporovaných zdrojích energie a o změně některých zákonů

Vyhláška č. 477/2012 Sb., o stanovení druhů a parametrů podporovaných obnovitelných zdrojů pro výrobu elektřiny, tepla nebo biometanu a o stanovení a uchování dokumentů

Internetové zdroje

www.cez.cz

www.mmr.cz

www.mze.cz

Příloha č.1 – žádost o stavební povolení

Příloha č. 9 k vyhlášce č. 503/2006 Sb.

Adresa příslušného úřadu

Úřad:

Ulice:

PSČ, obec:

Věc: **ŽÁDOST O STAVEBNÍ POVOLENÍ**

podle ustanovení § 110 odst. 1 a 2 zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), a § 18b vyhlášky č. 503/2006 Sb., o podrobnější úpravě územního rozhodování, územního opatření a stavebního řádu

ČÁST A

I. Identifikační údaje stavebního záměru

(název, místo, účel stavby)

.....
.....
.....
.....

II. Identifikační údaje stavebníka

(fyzická osoba uvede jméno, příjmení, datum narození, místo trvalého pobytu popřípadě též adresu pro doručování, není-li shodná s místem trvalého pobytu; pokud záměr souvisí s její podnikatelskou činností, uvede fyzická osoba jméno, příjmení, datum narození, IČ, bylo-li přiděleno, místo trvalého pobytu popřípadě též adresu pro doručování, není-li shodná s místem trvalého pobytu; právnická osoba uvede název nebo obchodní firmu, IČ, bylo-li přiděleno, adresu sídla popřípadě též adresu

pro doručování, není-li shodná s adresou sídla, osobu oprávněnou jednat jménem právnické osoby)

.....
.....
.....
.....

Telefon / mobilní telefon:

Fax / e-mail:

Datová schránka:

Podává-li žádost více osob, připojují se údaje obsažené v tomto bodě v samostatné příloze:

ano ne

III. Stavebník jedná

samostatně

je zastoupen; v případě zastoupení na základě plné moci, je plná moc připojena v samostatné příloze (u fyzické osoby se uvede jméno, příjmení, datum narození, místo trvalého pobytu popřípadě též adresu pro doručování, není-li shodná s místem trvalého pobytu; právnická osoba uvede název nebo obchodní firmu, IČ, bylo-li přiděleno, adresu sídla popřípadě též adresu pro doručování, není-li shodná s adresou sídla, osobu oprávněnou jednat jménem právnické osoby):

.....
.....
.....
.....

Telefon / mobilní telefon:

Fax / e-mail:

Datová schránka:

IV. Údaje o stavebním záměru a jeho popis

nová stavba

změna dokončené stavby (nástavba, přístavba, stavební úprava)

soubor staveb

podmiňující přeložky sítí technické infrastruktury

stavby zařízení staveniště

stavba byla umístěna územním rozhodnutím / územním souhlasem / veřejnoprávní smlouvou,

které vydal

dne..... pod č.j.....

Základní údaje o stavebním záměru podle projektové dokumentace (obec, ulice, číslo popisné / evidenční, účel užívání stavby, zastavěná plocha, počet nadzemních a podzemních podlaží, výška / hloubka stavby), jeho členění, technickém nebo výrobním zařízení, budoucím provozu a jeho vlivu na zdraví a životní prostředí a o souvisejících opatřeních:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Změna dokončené stavby (nástavba, přístavba nebo stavební úpravy) se navrhuje z důvodu změny v užívání stavby: ne ano

Pokud ano, uvést nový způsob užívání stavby:

.....

.....

Statistické údaje (u staveb obsahujících byty):

Nová výstavba:

počet bytů

užitková plocha všech bytů v m² (bez plochy nebytových prostor)

.....

Změna dokončené stavby (nástavba, přístavba, stavební úprava):

počet nových bytů.....

počet zrušených bytů.....

počet bytů, ve kterých se provádí stavební úpravy

užitková plocha všech bytů v m² (bez plochy nebytových prostor).....

V. U dočasného stavebního záměru

Doba trvání:.....

Návrh úpravy pozemku po jeho odstranění:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....

VI. Údaje o místě stavebního záměru

(stavební pozemek popřípadě pozemky, které se mají použít jako staveniště)

obec	katastrální území	parcelní č.	druh pozemku podle katastru nemovitostí	výměra [m ²]

Jedná-li se o více pozemků, připojují se údaje obsažené v tomto bodě v samostatné příloze:

ano ne

VII. Zhotovitel stavebního záměru – stavební podnikatel

Název a sídlo stavebního podnikatele (pokud je znám), IČ, bylo-li přiděleno

.....
.....

.....
.....

Předpokládaný termín zahájení a dokončení stavebního záměru

Zahájení

Dokončení

VII. Orientační náklady na provedení stavebního záměru:.....**VIII. Užití sousedního pozemku nebo stavby**

K provedení stavebního záměru má být použit sousední pozemek (stavba)

 ano ne

Pokud ano, je vyjádření vlastníka této nemovitostí připojeno v samostatné příloze.

Vdne.....

.....

podpis

ČÁST B

Přílohy žádosti o povolení stavby:

1. Doklad prokazující vlastnické právo k pozemku nebo stavbě anebo právo založené smlouvou provést stavbu nebo opatření anebo právo odpovídající věcnému břemenu k pozemku nebo stavbě, pokud stavební úřad nemůže existenci takového práva ověřit v katastru nemovitostí dálkovým přístupem; smlouva o výstavbě nebo rozhodnutí shromáždění vlastníků jednotek přijaté podle zvláštního právního předpisu (je-li stavebníkem společenství vlastníků jednotek).
2. Plná moc v případě zastupování stavebníka, není-li udělena plná moc pro více řízení, popřípadě plná moc do protokolu.
3. Seznam a adresy osob, které mají vlastnická práva nebo práva odpovídající věcnému břemenu k sousedním pozemkům nebo stavbám na nich, a tato práva mohou být prováděním stavby přímo dotčena. Je-li těchto osob více než 30, identifikují se pouze označením pozemků a staveb evidovaných v katastru nemovitostí.
4. Plán kontrolních prohlídek stavby.
5. Projektová dokumentace podle přílohy č. 5 vyhlášky č. 499/2006 Sb., jejíž součástí jsou:
 - závazná stanoviska dotčených orgánů, popřípadě jejich rozhodnutí opatřená doložkou právní moci nebo jiné doklady podle zvláštních právních předpisů, pokud mohou být veřejné zájmy, které tyto orgány podle zvláštního právního předpisu hájí, prováděním stavby dotčeny,
 - stanoviska vlastníků veřejné dopravní a technické infrastruktury k možnosti a způsobu napojení nebo k podmínkám dotčených ochranných a bezpečnostních pásem, popřípadě vyznačená na situačním výkresu,
 - plán provedení kontroly spolehlivosti konstrukcí stavby z hlediska jejich budoucího využití,nebo vyhlášky č. 146/2008 Sb.
6. Územní rozhodnutí nebo veřejnoprávní smlouva územní rozhodnutí nahrazující anebo územní souhlas včetně celkové situace v měřítku katastrální mapy ověřené stavebním úřadem (pokud je pro daný případ stavebním zákonem vyžadován a vydal jej jiný orgán než stavební úřad, který provedení stavby povoluje).
7. Další přílohy podle části A
 - k bodu II. žádosti
 - k bodu VI. žádosti
 - k bodu X. žádosti“

Příloha č.2 – žádost o stavební povolení k vodním dílům

Příloha č. 8 k vyhlášce č. 432/2001 Sb.

Γ *) 7

L J

*) Adresa místně a věcně příslušného vodoprávního

úřadu

Žádost o stavební povolení k vodním dílům¹⁾

[§ 15 vodního zákona]

1. Žadatel²⁾

Obchodní firma nebo název / Jméno, popřípadě jména, příjmení

.....

Sídlo / Místo podnikání / Adresa místa pobytu

.....

Adresa pro doručování

IČO³⁾ nebo obdobný údaj / Datum narození

CZ-NACE⁴⁾

Telefon

E-mail

Žádá-li o vydání rozhodnutí více žadatelů, připojí se údaje obsažené v tomto bodě v samostatné příloze: ano ne

1a. Žadatel jedná

- samostatně
- je zastoupen: jméno, příjmení / název nebo obchodní firma zástupce; místo trvalého pobytu/adresa sídla (popř. jiná adresa pro doručování, není-li shodná):

.....

2. Název stavby

.....

3. Druh stavby (správný údaj označte křížkem)

- novostavba změna dokončené stavby
- přehrady, hráze, vodní nádrže, jezy a zdrže
 - stavby, jimiž se upravují, mění nebo zřizují koryta vodních toků
 - stavby vodovodních řadů a vodárenských objektů včetně úpraven vod
 - stavby kanalizačních stok a objektů včetně čistírny odpadních vod, stavby k čištění odpadních vod před jejich vypouštěním do kanalizace
 - stavby na ochranu před povodněmi
 - stavby k vodohospodářským melioracím – zavlažování pozemků
 - stavby k vodohospodářským melioracím – odvodňování pozemků
 - stavby, které se zřizují k plavebním účelům v korytech vodních toků nebo na jejich březích
 - stavby k využití vodní energie a energetického potenciálu
 - stavby odkališť
 - stavby sloužící k pozorování stavu povrchových nebo podzemních vod
 - studny
 - stavby k hrazení bystřin a strží (v působnosti vodního zákona)
 - jiné stavby potřebné k nakládání s vodami povolované podle § 8 vodního zákona

4. Účel stavby⁵⁾

.....

5. Předpokládaný termín– dokončení stavby

– u dočasné stavby i dobu jejího trvání

6. Údaje o místě stavby

Název obce.....

Název katastrálního území.....

Orientační určení polohy (souřadnice X, Y určené v souřadnicovém systému S-JTSK)⁶⁾

.....

V případě, že se žádost o stavební povolení týká **vodního toku**

Název vodního toku

Říční kilometr (*staničení*)

7. Pozemky, které se mají použít pro výstavbu

Pozemek		Katastrální území	Vlastník a jeho adresa
parc. č.	druh		

(V případě většího počtu pozemků než 6 se jejich seznam uvede v příloze žádosti: ano

ne)

8. Sousední pozemky, včetně staveb na nich

Pozemek		Katastrální území	Vlastník a jeho adresa	Stavba
parc. č.	druh			

(V případě většího počtu pozemků než 6 se jejich seznam uvede v příloze žádosti: ano

ne)

9. Zpracovatel projektové dokumentace

Jméno, popřípadě jména, příjmení, titul

Adresa

Číslo, pod kterým je zapsán v seznamu autorizovaných osob

10. Zhotovitel stavby (je-li v době podání žádosti znám)

Název stavebního podnikatele

Sídlo.....

IČO³⁾ (bylo-li přiděleno)

11. Navrhovaná stavba

- je v souladu s obecnými požadavky na výstavbu,
doklad o tom je součástí projektové dokumentace
 v příloze žádosti
- je v souladu se závaznými stanovisky dotčených orgánů,
doklad o tom je součástí projektové dokumentace
 v příloze žádosti

12. Základní údaje o stavbě (uvedení úplného výčtu staveb, o jejichž povolení je žádáno včetně základních technických parametrů - členěno podle stavebních objektů)

.....

(V případě většího počtu údajů se údaje o stavbě uvedou v příloze žádosti.)

13. Územní rozhodnutí – územní souhlas

ze dne čj.

vydal

14. Seznam a adresy účastníků vodoprávního řízení, kteří jsou žadateli známi.

Název nebo obchodní firma / Jméno, příjmení	Adresa

(V případě většího počtu účastníků řízení než 6 se jejich seznam uvede v příloze žádosti: ano

ne)

15. Orientační náklad na provedení stavby včetně technologie..... tis. Kč

V dne

.....

podpis(y) žadatele(ů)
(jméno, příjmení, funkce)

Přílohy

1. **Územní rozhodnutí** (s doložkou nabytí právní moci) nebo **územní souhlas**.
2. **Souhlas stavebního úřadu** příslušného k vydání územního rozhodnutí, který ověřuje dodržení jeho podmínek. Jestliže se nevydává územní rozhodnutí ani územní souhlas, postačí vyjádření stavebního úřadu o souladu navrhované stavby se záměry územního plánování.
3. **Doklad** prokazující **vlastnické právo k pozemku** nebo stavbě anebo právo založené smlouvou provést stavbu nebo opatření anebo právo odpovídající věcnému břemenu k pozemku nebo stavbě, pokud vodoprávní úřad nemůže existenci takového práva ověřit v katastru nemovitostí.
4. **Projektová dokumentace stavby** ve dvou vyhotoveních; není-li stavebním úřadem obecní úřad v místě stavby, ve třech vyhotoveních; pokud stavebník není vlastníkem stavby, připojuje se jedno další vyhotovení projektové dokumentace. V případě, že se povolované vodní dílo týká hraničních vod, předloží se projektová dokumentace v minimálním počtu 2 vyhotovení. Projektová dokumentace dále obsahuje:
 - **výčet a druh chráněných území a ochranných pásem** stanovených podle zvláštních právních předpisů⁷⁾, pokud by mohly být stavbou dotčeny,
 - **údaje o průtocích vody ve vodním toku podle druhu vodního díla** ($Q_{m-denní}$, $Q_{n-leté}$), pokud se žádost o povolení týká vodního toku,
 - **číslo hydrogeologického rajonu a útvaru podzemních vod**, pokud se žádost o stavební povolení týká vodního díla souvisejícího se zdrojem podzemních vod.
5. **Plán kontrolních prohlídek stavby.**
6. **Údaje o splnění požadavků dotčených orgánů.**
7. **Doklady o jednání s účastníky řízení** (byla-li předem vedena).
8. **Závazná stanoviska dotčených orgánů** vyžadovaná zvláštním právním předpisem⁷⁾, pokud mohou být veřejné zájmy, které tyto orgány podle zvláštního právního předpisu hájí, provedením stavby dotčeny:
 - samostatně jsou připojena v dokladové části dokumentace,
 s uvedením příslušného orgánu, č.j. a data vydání, a to na úseku:
 - ochrany přírody a krajiny
 - ochrany ovzduší
 - ochrany zemědělského půdního fondu
 - ochrany pozemků určených k plnění funkcí lesů.....
 - ochrany ložisek nerostných surovin
 - odpadového hospodářství
 - veřejného zdraví
 - lázní a zřídél
 - prevence závažných havárií
 - veterinární péče

- památkové péče.....
- dopravy na pozemních komunikacích
- dopravy drážní
- dopravy letecké.....
- dopravy vodní
- energetiky.....
- jaderné bezpečnosti a ochrany před ionizujícím zářením
- elektronických komunikací.....
- obrany státu
- bezpečnosti státu
- civilní ochrany.....
- požární ochrany.....
- jiné

9. **Stanoviska vlastníků veřejné dopravní a technické infrastruktury**, na kterou se stavba bude napojovat, k možnosti a způsobu napojení, vyznačená například na situačním výkrese.

- samostatně jsou připojena v dokladové části dokumentace,
s uvedením příslušného vlastníka, č.j. a data vydání, a to na úseku:
 - elektrické energie.....
 - plynu.....
- rozvodu tepla.....
- vody.....
- kanalizace.....
- elektronických komunikací.....
- dopravy

ostatní.....

10. **Posudek** o potřebě, popřípadě návrhu podmínek provádění **technickobezpečnostního dohledu** na vodním díle zpracovaný odborně způsobilou osobou pověřenou k tomu Ministerstvem zemědělství⁸⁾ v případě žádosti o povolení nového nebo změnu dokončeného vodního díla podléhajícího technickobezpečnostnímu dohledu.
11. **Povolení** vodoprávního úřadu **k nakládání s vodami** podle § 8 vodního zákona, bylo-li vydáno k předmětné stavbě předem jiným vodoprávním úřadem než příslušným k vydání stavebního povolení.
12. **Stanovisko správce povodí**, s výjimkou případů, kdy se žádost o stavební povolení týká přeložky vodovodů nebo kanalizací, včetně ověření orientační polohy vodního díla v souřadnicích X, Y určených v souřadnicovém systému Jednotné trigonometrické sítě katastrální v návaznosti na evidenci vodních toků.
13. **Vyjádření příslušného správce vodního toku**, pokud se žádost o stavební povolení týká vodního díla souvisejícího s tímto vodním tokem.
14. **Plná moc** žadatele pro jeho zástupce s uvedením rozsahu právních úkonů, a to v případě, že žádost je podána v zastoupení.

Vysvětlivky

¹⁾ Před vydáním stavebního povolení je nutné předložit **doklad o úhradě správního poplatku** ve výši dané zákonem č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů. Správní poplatky je třeba uhradit místně a věcně příslušnému vodoprávnímu úřadu.

²⁾ **Žadatel** je právnická nebo fyzická osoba, v jejíž prospěch má být povolení vydáno. V případě

- **právnické osoby** se uvede název nebo obchodní firma, adresa sídla, popřípadě jiná adresa pro doručování, IČO³⁾ nebo obdobný údaj a CZ-NACE⁴⁾;
- **fyzické osoby podnikající** se uvede jméno, popřípadě jména, a příjmení, popřípadě dodatek odlišující osobu podnikatele nebo druh podnikání vztahující se k této osobě nebo jí provozovanému druhu podnikání, IČO³⁾, adresa zapsaná v obchodním rejstříku nebo jiné zákonem upravené evidenci jako místo podnikání, popřípadě jiná adresa pro doručování a CZ-NACE⁴⁾;
- **fyzické osoby nepodnikající** se uvede jméno, popřípadě jména, a příjmení, adresa místa trvalého pobytu (popřípadě jiná adresa pro doručování) a datum narození.

- ³⁾ **IČO** – identifikační číslo osoby – přidělené právnické osobě či fyzické osobě podnikající (§ 24 zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, ve znění pozdějších předpisů). Do 31.12.2011 se uvádí **IČ** - identifikační číslo ekonomického subjektu – přidělené právnické osobě či fyzické osobě podnikající (§ 21 a 22 zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů).
- ⁴⁾ **CZ-NACE** – číselný kód druhu ekonomické činnosti podle Klasifikace ekonomických činností (§ 19 zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů), který je u právnické osoby či fyzické osoby podnikající **hlavní (převažující)**.
- ⁵⁾ **Účel stavby** se uvede odpovídajícím způsobem podle číselníku Č11 Účel užití vodního díla uvedeného v příloze č. 2 vyhlášky č. 7/2003 Sb., o vodoprávní evidenci, ve znění pozdějších předpisů.
- ⁶⁾ **Souřadnice X, Y** – souřadnice X, Y označují polohopisnou složku v souřadnicovém systému S–JTSK. Vzhledem k tomu, že se jedná o definiční body specifické pro vodní díla, je nutné přijmout následující pravidla:
- **objekty ležících mimo vodní tok** – bod umístěný poblíž středu vodního díla (např. studna, vodní elektrárna, vodojem);
 - **objekty ležící napříč vodním tokem** nebo **napříč údolím** průsečík osy objektu a osy toku (osy údolí) (např. osa koruny hráze a osa vodního toku u vzdouvacích nebo akumulacích objektů, hrází odkališť);
 - **liniové stavby** – bod umístěný
 - **na začátku vodního díla** (např. vodních děl – staveb kanalizačních stok a kanalizačních objektů včetně čistíren odpadních vod), který je nejvzdálenějším bodem od místa vypouštění, resp. výtoku odpadní (dešťové) vody,
 - **na konci vodního díla** (např. u vodních děl – staveb vodovodních řadů a vodárenských objektů včetně úpraven vody), který je nejvzdálenějším bodem od místa odběru vody, resp. vtoku vody do vodovodu;
 - **soubory objektů** – bod umístěný poblíž středu území vzniklého ohraničením rozptýlených objektů;
 - **místo vztažené k břehové čáře** – průsečík osy objektu a břehové čáry (místo odběru, vypouštění).
- ⁷⁾ Např. zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, **zákon č. 127/2005 Sb.**, o elektronických komunikacích a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o elektronických komunikacích), ve znění pozdějších předpisů, **zákon č. 458/2000 Sb.**, o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů, **zákon č. 274/2001 Sb.**, o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu a o změně některých zákonů (zákon o vodovodech a kanalizacích), ve znění pozdějších předpisů.
- ⁸⁾ § 61 odst. 9 vodního zákona.